Опис. 31 АВГ 1991

Халқ денгиздир, халқ тўлқиндир, халқ кучдир!

ХАЛҚ СЎЗИ

خلق سوزی

ҲИЖРИЙ: ҚАМАРИЙ, 1412 ЙИЛ. МУҲАРРАМ, 15-КУН.
ШАМСИЙ, 1370 ЙИЛ, АСАД, 8-КУН.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ РЎЗНОМАСИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган | 1991 йил 27 июль, шанба, 143-сон | НАРХИ: ОБУНАЧИГА 7 ТИЙИН. СОТУВДА 10 ТИЙИН.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Пленуми тўғрисида

АХБОРОТ

1991 йил 25 июлда КПСС Марказий Комитетининг навбатдаги Пленуми иш бошлади. Пленум муҳокамасига қуйидаги масалалар киритилди:

1. КПСС Дастурининг лойиҳаси ва уни муҳокама қилиш соҳасида партия ташкилотларининг вазифалари тўғрисида.
2. Ўрни бўшаб қолган депутатлар ўрнига КПССдан СССР халқ депутатлигига номзодлар кўрсатиш ҳақида.
3. Ташкилий масалалар.
4. РСФСР Президентининг «РСФСР давлат идораларида, муассасаларида ва ташкилотларида сиёсий партиялар ҳамда оммавий жамоат ташкилотларининг ташкилий тузилмалари фаолиятини тўхтатиш тўғрисида»ги фармонига муносабат ҳақида.

Кун тартибидаги биринчи масала юзасидан Пленумда КПСС Марказий Комитетининг Бош котиби М. С. Горбачев маъруза қилди.

Пленум ишида КПСС Дастури лойиҳасини тайёрлаш юзасидан КПСС XXVIII съездида тузилган комиссия аъзолари, КПСС Марказий назорат комиссиясининг аъзолари, КПССнинг сайлаб қўйилган марказий органлари таркибига кирмаган иттифоқдош республикалар Компартиялари Марказий Комитетларининг, республика, ўлка, вилоят ва округ партия комитетларининг биринчи котиблари, СССР Қуролли Кучларидаги КПСС ташкилотлари партия комитетларининг котиблари қатнашмоқдалар.

Музокараларда Рязань вилоят партия комитетининг биринчи котиби Л. И. Хитрун, Молдова Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби Г. И. Еремей, Украина Компартияси Львов вилоят комитетининг биринчи котиби В. В. Секретарюк, Москва шаҳар партия комитетининг биринчи котиби Ю. А. Прокофьев, КПСС Марказий Комитетининг котиби, Ленинград вилоят партия комитетининг биринчи котиби Б. В. Гидаспов, Тожикистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби, Тожикистон ССР Президенти Қ. Маҳкамов, РСФСР Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи котиби А. Н. Ильин, Ўзбекистон ССР Тошкент алоқа электр-техника институтининг ректори Ж. А. Абдуллаев, Украина ССР Полтава район йўл тузатиш-қуриш участкасининг ғишт терувчиси В. Т. Чуйков, КПСС умумармия партия комитетининг котиби М. С. Сурков, В. И. Ульянов (Ленин) номидаги Ленинград электр-техника институтининг кафедра мудири В. В. Калашников, Қозоғистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи котиби В. Г. Ануфриев, Белоруссия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби А. А. Малофеев, Новгород вилоятидаги «Дружба» совхози ижара звеносининг бошлиғи А. П. Проскурин, СССР Фанлар академияси иқтисодиёт институтининг директори, СССР Президентининг маслаҳатчиси Л. И. Абалкин, КПСС Марказий Назорат комиссияси раиси вазифасини ижро этувчи Е. Н. Махов, Туркманистон ССР фанлар академиясининг президенти А. Г. Бабаев, Томск вилоят партия комитетининг биринчи котиби А. А. Поморов, КПСС Марказий Комитети халқаро бўлими мудирининг ўринбосари А. С. Грачев, Литва Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби М. М. Бурокявичюс, 3-«Мосстроймеханизация» трести 42-механизация бошқармасининг устаси К. А. Николаев, Украина Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи котиби Г. П. Харченко, СССР Олий Кенгашининг аъзоси, СССР Олий Кенгаши Комиссиясининг Раиси А. А. Денисов, СССР Фанлар академиясининг президенти Г. И. Марчук, Эстония (мустақил) Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби Э. А. Силлари, РСФСР Вазирлар Кенгаши Раисининг биринчи ўринбосари О. И. Лобов, «Диалог» ойномасининг бош муҳаррири В. Д. Попов қатнашдилар.

Пленумда Пленум ҳужжатларини тайёрлайдиган таҳрир комиссияси тузилди.

26 июлда КПСС Марказий Комитетининг Пленуми ўз ишини давом эттирди.

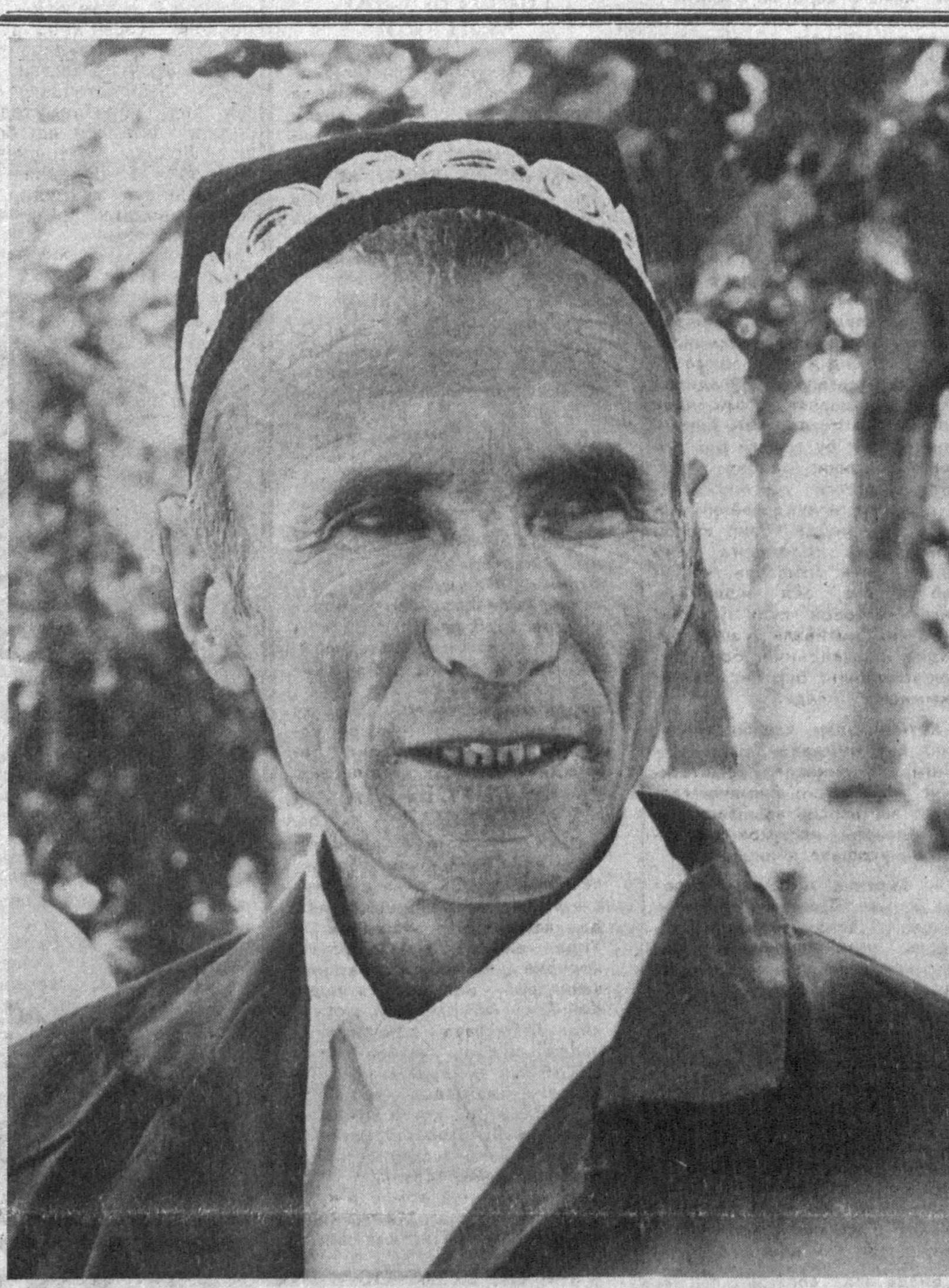

Депутатлик унвон ҳам, мартаба ҳам эмас. Халқ севган, қўллаб қувватлаган ноиблар ҳозирги кунда буни яққол ҳис этишмоқда. Ўзлари сайланган сайлов округларидаги ижтимоий-иқтисодий муаммоларни ҳал этиб, одамларнинг мушкулини енгил қилишга, турмуш шароитларини яхшилашга эришиш мақсадида самарали фаолият кўрсатишмоқда. Наманган вилоятининг Тўрақўрғон районидаги тракторларни таъмирлаш заводининг устаси, Ўзбекистон ССР халқ депутати, Республика Олий Кенгаши Транспорт, йўл хўжалиги, алоқа ва информатика комитетининг аъзоси Нуриддин Воҳидов ана шундай ишчан, изланувчан ноибларнинг бири. Депутат сайловдан сўнг кўпгина яхши ишларга бош бўлди. Қатор масалаларни ҳал этишда фаоллик кўрсатди. Шу боисдан бўлса керак, Нуриддин Воҳидовнинг ишчанлик фазилатини ҳамма юксак қадрламоқда. Унинг фаолиятидан қониқиш ҳосил қилишмоқда.

СУРАТДА: Н. Воҳидов.

Т. ҲАМРОҚУЛ олган сурат.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ МАТБУОТ МАРКАЗИДА

ИЖТИМОИЙ ҲИМОЯЛАШ ЙЎЛИДА

Бутун жамиятимизни, унинг сиёсий ва ижтимоий-иқтисодий тузилмаларини кенг кўламли қайта қуриш муносабати билан ишсизлик муаммоси тобора кескинлик касб этмоқда. Давлат томонидан ижтимоий ҳимоя қилиш шароитида яшашга ўрганган халқимиз ҳаётимизга кириб келаётган бозор муносабатларининг кўлами ва оқибатларини тўла тасаввур қилишга ҳали тайёр эмас.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида 26 июлда республика ва марказий оммавий ахборот воситалари вакиллари учун бўлган матбуот конференциясида ана шу хусусда батафсил фикр юритилди. Журналистларнинг республика аҳолиси ишсизликдан ижтимоий ҳимоялаш муаммолари билан боғлиқ бўлган саволларига Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг котиби, Ўзбекистонда яқинда ташкил этилган ишсизликдан ҳимоя қилиш Бутуниттифоқ хайрия жамоат жамғармасининг республика бўлими раиси А. Абдувосиқов жавоб берди.

Ишсизликдан ҳимоя қилиш Бутуниттифоқ хайрия жамоат жамғармасининг янги ташкил қилинган республика ташкилотининг вазифалари ва истиқболига батафсил тўхталиб, унинг раиси А. Абдувосиқов журналистларга шуни уқтирдики, бўлимнинг асосий вазифаси ишсизликнинг олдини олиш ва унинг оқибатларини юмшатиш учун меҳнат коллективлари, жамоат ташкилотлари, ижодий уюшмалар ва давлат муассасалари, алоҳида фуқароларнинг куч-ғайратларини жамлашдир.

— Бизнинг асосий мақсадимиз, — деди матбуот конференцияси якунида ўртоқ А. Абдувосиқов. — Бозорга ўтишнинг оғир даврида республикага ёрдам бериш, меҳнат кишисини ижтимоий ҳимоялашга ҳаракат қилаётган жамоаларни қўллаб-қувватлашдир. Шу маънода КПСС Марказий Комитети нашри «Рабочая трибуна» газетаси ва Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Ижтимоий — иқтисодий бўлими хайрия жамоат жамғармасини ташкил этишга киришганликлари қонуний бир ҳолдир. Зотан, КПСС XXVIII съезди ва жумҳурият Компартиясининг XXII съездида коммунистлар фуқароларнинг ҳаётий манфаатларини, уларнинг конституциявий ҳуқуқларини ҳимоя қилишни дастурий мақсад деб эълон қилганлар.

ССЖИ ПРЕЗИДЕНТИГА, ССЖИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИГА, ИТТИФОҚДОШ ЖУМҲУРИЯТЛАРНИНГ ҲУКУМАТЛАРИГА

ОЧИҚ ХАТ

Мамлакат даврий матбуоти ва китоб нашр этиш соҳасида юз берган ишларнинг аҳволини кўриб чиқиб биз жиддий ташвиш ва хавотирлик билдирамиз.

Матбаа ишлаб чиқариши ҳажми қисқармоқда, кўпгина давлат нашрлари ёпилиб қолиши чинакам хавфи вужудга келмоқда, кўпгина рўзномалар ва ойномалар чиқишининг тўхтаб қолиши хавфи бор.

Қоғоз нархининг назоратсиз қимматлашуви, даврий матбуотни етказиб бериш ва тарқатиш хизмати қийматининг бир неча баравар ошганлиги, барча полиграфия материаллари тақчиллиги кескин кучайганлиги, полиграфия саноатида иш ҳақининг камлиги ва ундан малакали ходимларнинг кетиб қолаётганлиги, полиграфия машина-ускуналарининг эскириб қолганлиги ҳамда давлат ўз вақтида ёрдам бермаса ва фавқулодда чоралар кўрмаса бу машина-ускуналарни янгилаш, алмаштириш имкониятларининг тобора камайиб кетаётганлиги жамият, унинг маданияти ҳамда ошкораликни таъминлаш учун ҳалокатли оқибатларга олиб боради.

1941 йилдан буён биринчи марта ўқувчилар 500 миллионта китобни кам олдилар, уларнинг орасида 100 миллиондан кўпроқ болалар китоблари бор. Бетартиб тижорат тазйиқида китоб ва рўзнома-ойнома нашриётлари ўзларининг маданий-билим бериш ва ижтимоий вазифаларини бажаришга қодир бўлмай қолди. Яқин вақт ичида жамият дарсликлар, болалар китоблари, илмий ва техникавий китоблар, маълумотномалар ва қомуслар, миллий ва хорижий мумтозларнинг асарларидан маҳрум бўлиб қолади.

Бу йил учун обуна бўлинган рўзнома ва ойномаларни олишнинг хавф остида қолганлиги миллионлаб обуначилар бизнинг ошкоралик сиёсатига содиқлигимизга шубҳа билан қарашлари учун жиддий асос бўлади.

Фақат матбаа иши тақдиридан ташвишланиб қолмай, айни пайтда ССЖИ Қонунида кафолатланган фуқароларнинг ахборот олиш ҳуқуқини таъминлаш учун давлат масъулиятини ҳис этиб, биз ССЖИ Президентига, ССЖИ Вазирлар Маҳкамасига ва Иттифоқдош жумҳуриятларнинг ҳукуматларига мурожаат қиламиз — даврий матбуот ва китоб нашр этиш соҳаси янада вайрон бўлишига йўл қўйманг, амалий ёрдам бериш юзасидан дарҳол чора кўринг.

Биз тижорат билан боғлиқ бўлмаган нашрлар учун давлат буюртмаси билан қоғозга қайд этиб қўйиладиган нарх ўрнатиш ва рўзнома ҳамда ойномаларни обуначиларга етказиб бериш учун тўланадиган ҳақни камайтириш, целлюлоза-қоғоз саноати ва алоқа корхоналарининг ана шу мақсадларга ҳаражатларини қисман бюджет ҳисобидан қоплаш зарур деб ҳисоблаймиз. Биз яна шунга ишонамизки, рўзномаларнинг таҳририяти, нашриётлар, матбаа иши соҳасида ишлайдиган корхоналар ва ташкилотларга халқаро амалиётда қабул қилинганидек, имтиёзли солиқ солиниши лозим. Фақат шундай шароитдагина улар ўзларининг моддий-техникавий муаммоларини ҳал қилиш полиграфия машинасозлигини қайта тиклаш учун имконият ва маблағ топа оладилар. Шундай қилиш яна шунинг учун ҳам зарурки, ҳозирги вақтда давлатга каттагина даромад келтираётган полиграфия саноати ходимлари меҳнатга ҳақ тўлаш даражаси жиҳатидан мамлакатда энг сўнгги ўринлардан бирини эгаллаб туришибди.

Биз умумий фикрни айтамиз, матбаа соҳасидаги аҳволни тубдан ўзгартиришга доир аниқ чоралар кўришда кечикиш бизнинг жамият, маданият олдидаги ва мамлакат келажаги олдидаги тўланмаган қарзимизни кўпайтиради.

ССЖИ Ахборот ва матбуот вазири
М. Ф. НЕНАШЕВ.

РСФСЖ матбуот ва оммавий ахборот вазири
М. Н. ПОЛТОРАНИН.

УССЖ давлат матбуот қўмитасининг раиси
Ю. П. ДЬЯНЧЕНКО.

Белоруссия ССЖ давлат матбуот қўмитасининг раиси
А. И. БУТЕВИЧ.

Ўзбекистон ССЖ давлат матбуот қўмитаси раисининг биринчи ўринбосари
С. И. СТРИЖНЕВ.

Қозоғистон ССЖ давлат матбуот қўмитаси раисининг биринчи ўринбосари
В. И. НАБОКОВ.

Озарбайжон ССЖ давлат матбуот қўмитаси раисининг ўринбосари
Б. А. НИКОЛАЕВ.

Латвиянинг «Литта» жумҳурият ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директорининг ўринбосари
П. П. ЕРАН.

Қирғизистон жумҳурият матбуот вазири
А. Э. ЭРКЕБОЕВ.

Тожикистон ССЖ давлат матбуот қўмитасининг раиси
Б. А. МАҲМАДОВ.

Туркманистон ССЖ давлат матбуот қўмитаси раисининг ўринбосари
Қ. Қ. ҚУРБОНОВ.

Арманистон жумҳурияти давлат матбуот қўмитасининг раиси
К. А. СИМОНЯН.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ КЕНГАШИ КОМИТЕТЛАРИДА

26 июль куни Тошкентда Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Халқаро ишлар комитетининг мажлиси бўлиб ўтди. Унда «Ўзбекистон ССР халқаро фаолияти асослари тўғрисида»ги қонун лойиҳасини тайёрлаш муносабати билан республикада миграция жараёнининг аҳволи ҳақидаги масала кўриб чиқилди.

Кўрилган масала юзасидан тегишли тавсия қабул қилинди.

* * *

26 июль куни Тошкентда Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Чет эллар билан алоқа комитетининг мажлиси бўлди.

«Ўзбекистон ССР халқаро фаолиятининг асослари тўғрисида»ги қонун лойиҳасини тайёрлаш муносабати билан республикада аҳолининг кўчиб юриши жараёнлари ҳолати тўғрисидаги масала кўриб чиқилди.

Мажлисда комитетнинг 1991 йилнинг иккинчи ярми иш режалари тўғрисидаги масала ҳам муҳокама қилинди.

Муҳокама этилган масалалар юзасидан комитетнинг тегишли қарорлари қабул қилинди.

(ЎзТАГ).

ИЖОДКОР ЗИЁЛИЛАР БИЛАН МУЛОҚОТ

Андижонда бўлган учрашувда халқимиз маданий меросини ўрганишнинг катта аҳамияти тўғрисида, ижодкор зиёлиларнинг жамоатчилик фикрини тўғри шакллантириш ҳамда ўсиб келаётган авлодни тарбиялаш ишидаги бугунги вазифалари ҳақида қизиқарли ва амалий суҳбат бўлди. Вилоят ҳамда жумҳуриятимиз бир қанча вазирликлари ва идораларнинг раҳбарлари носирлар, шоирлар, рассомлар, журналистлар, маданият арбоблари билан мулоқотда бўлишди.

Кейинги вақтда, деб ҳабар қилинди учрашувда, вилоят маданий ҳаётида бир қанча муҳим воқеалар рўй берди. Масалан, кўпгина хорижий меҳмонлар иштирокида «Бобурнома»нинг 460 йиллигини, Ҳабибий таваллудининг 100 йиллигини байрам қилиш юзасидан ўтказилган тантаналар муваффақиятли бўлди. Бобур уй-музейи қурилди, унинг номидаги жамғарма тузилди, Ҳабибий уй-музейи бунёд этилди. Ҳозир Заҳириддин Муҳаммад Бобур таваллудининг 510 йиллигини нишонлашга тайёргарлик юзасидан режалаштирилган ишлар амалга оширилмоқда. ЮНЕСКО қарорига асосан унинг юбилейи 1993 йилда нишонланади. Ўрта аср буюк мутафаккирининг юртдошлари тарих — музей мажмуи бўлган Бобур номидаги маданият ва истироҳат боғини вужудга келтиришлари, ғайриқонуний равишда қатли ом этилган шоир, шу диёрда таваллуд топган Абдулҳамид Чўлпоннинг боғли уй — музейини очишлари керак.

Вилоят ижодкор зиёлиларининг буюк юртдошларини ўрганиш, уларни оммалаштириш ва хотираларини абадийлаштиришдан ташқари, бугунги кунда кўпгина долзарб вазифалари бор — улар кўпгина юртдошларни тўлқинлантираётган долзарб мавзуларда янги асарлар яратишлари, рўй бераётган воқеалар тўғрисидаги жамоатчилик фикрини мунтазам ўрганишлари, аҳоли истиқомат жойларида, меҳнат жамоаларида аниқ бир мақсадга йўналтирилган тушунтириш ишларини олиб боришлари, вилоят ва район рўзномалари саҳифаларидан, вилоят радиосининг эшиттириш вақтидан тўлароқ фойдаланишлари, ёшлар ва талабаларда жамиятимизнинг сиёсий ва иқтисодий турмуши тўғрисида тўғри дунёқарашни вужудга келтиришда ёрдам бериш учун улар орасида тез-тез бўлиб туришлари зарур.

Ижодкор зиёлиларнинг бундай ишлари вақтинчалик бўлмаслиги, маълум бир даврга мўлжаллаб ўтказилмаслиги, балки мунтазам ва изчил олиб борилиши таъкидланди.

Учрашувда Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамаси раисининг ўринбосари Э. С. Самандаров, Андижон вилоят ижроия комитетининг раиси Б. Т. Болтабоев нутқ сўзладилар.

К. НИЗОМОВ,
ЎзТАГ мухбири

Республикамизда
Мамлакатимизда
Хорижда

«НАМАНГАН ВИЛОЯТИ» ҚОМУСИ

● «Наманган вилояти» қомуси кўпгина саволларга — Наманганнинг тарихи ва табиати, жуғрофияси ва меъморчилиги, диққатга сазовор жойлари, унинг бой маданий мероси ҳақидаги талай саволларга бир йўла жавоб беради. Таркибига маҳаллий олимлар, ёзувчилар, мутахассислар кирган ижодий гуруҳ ана шу қомусни яратишга киришди.

Қомуснинг алоҳида бўлими бутун умри ва ижоди билан жонажон ўлка шуҳратини оламга таратган шахсларга бағишланган. Вилоятнинг бугунги куни ҳақида ҳам батафсил ҳикоя қилиш режалаштирилган. Бу ҳикоялар корхоналар, хўжаликлар, муассасалар ҳаётидан олинган воқеалардан ташкил топади. У ёки бу жуғрофий номларнинг келиб чиқиши тўғрисида мутахассислар ёзган шарҳлар ҳам муштарийлар учун қизиқарли бўлади.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ МАТБУОТ МАРКАЗИДА

● МОСКВА. (ТАСС мухбири Г. Зверев). «Ушбу Пленумда КПСС ажралиб кетиши тўғрисидаги гаплар оқланмади», — деди КПСС Марказий Комитети Пленумига бағишлаб журналистлар билан ўтказилган учрашувда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Марказий Комитет котиби П. К. Лучинский.

У Пленумда қуйидаги масалалар: партия Дастурининг лойиҳаси, КПССдан СССР халқ депутатлигига номзодлар кўрсатиш масаласи, ташкилий масала, КПСС Марказий Комитети котиби Ю. А. Манаенковнинг Эстонияда коммунистик ҳаракатнинг аҳволи тўғрисидаги ахбороти кўриб чиқилаётганлигини айтди: РСФСР Президентининг партиядан ҳоли қилиш тўғрисидаги фармони муносабати билан Пленумнинг баёноти матнини тузиш комиссияси ташкил этилди.

Пленумда 27 киши сўзга чиқди. Улар асосан Дастур лойиҳаси тўғрисида гапирдилар. Кўпгина фикр-мулоҳазалар билдирилганига қарамай, нотиқларнинг кўпчилиги лойиҳани асос учун қабул қилиш мумкинлигини айтди.

«Пленум қатнашчилари РСФСР Президентининг фармонига шовқин-суронли нутқларсиз, аҳволни оғирлаштирмай, жуда босиқ муносабатда бўлдилар», — деди Марказий Комитет котиби.

ДЎСТЛАРНИНГ КУМАГИ

● Хитой Халқ Республикасининг сув тошқинидан азият чеккан районлари аҳолисига Ўзбекистон ҳукумати ярим миллион сўм ёрдам пули ажратди.

Ўзбекистон ССР вице-президенти Ш. Р. Мирсаидов бошчилигидаги республика ҳукумат делегацияси Шуарда бўлган вақтида шу маблағ хитойлик ўртоқларга топширилди.

— Сидқидилдан берилган бу ёрдамда Ўзбекистон халқларининг табиий офатдан зарар кўрган кишиларга қардошлик, дўстлик туйғулари ўз ифодасини топди, — деди Шинжонг-Уйғур автоном райони партия комитети котибининг ўринбосари Цзинь Юйхуэй. Шуар ва ХХР халқлари номидан у қардошларча ёрдам ва мадад учун Ўзбекистон ҳукуматига ҳамда халқларига астойдил миннатдорчилик изҳор этди.

АЛЕВТИНА ФЕДУЛОВА: АЁЛ ДАРДИНИ АЁЛ БИЛАДИ

Совет хотин-қизлар комитетининг раисаси, СССР халқ депутати А. В. Федулова Ўзбекистонда меҳмон бўлди. У республикамизда хотин-қизлар ҳаракати билан танишди, ўзбек аёллари билан учрашди. Шу имкониятдан фойдаланиб, журналист Адолат Носирова А. В. Федулова билан суҳбатлашди.

— Алевтина Васильевна, Совет хотин-қизлар комитетининг жамиятимиздаги бугунги нуфузи қандай! Унинг республикамиздаги хотин-қизлар ташкилотлари билан алоқалари ҳақидаям сўзлаб берсангиз.

Республикалар ўз мустақилликлари тўғрисида қарорлар қабул қилган бугунги кунда Совет хотин-қизлар комитети улар билан чамбарчас алоқада бўлган тақдирдагина ўз фаолиятини давом эттира олади. Бугунги кунда комитетни федератив ёки конфедератив шаклда ташкил этиш таклифлари бор. Шахсан мен унинг таркиби қандай бўлишидан қатъий назар, унга аъзо бўлиш ихтиёрийлигини ҳамма нарсадан устун қўяман. Республикалар Иттифоқ миқёсида ўз ташкилотлари бўлиши зарурлиги тўғрисидаги қарорга келсаларгина, комитет яшайди. Акс ҳолда...

— Албатта, Иттифоқ миқёсидаги дастурларни, режаларни амалга оширишни назорат қилиб борадиган, куч-ғайратларни жипслаштирадиган ташкилот зарур. Бунда республикалар ўз ваколатларининг муайян қисмини марказга беришлари ҳам табиий. Аммо комитет жойлардаги хотин-қизлар ташкилотларига қандай ёрдам бера олади!

— Шарқда «бирлашган ўзар», деган ажойиб нақлни эшитганман. Ҳали ҳеч ким ҳамма муаммоларни якка ҳолда ҳал эта олган эмас. Хотин-қизлар ҳаракатларининг иттифоқ миқёсида бирлашиши самарали натижалар беришига ишончим комил. Биргина мисол: биз СССР Олий Кенгашида СССР халқ депутатларининг «Ҳаёт» деб номланган гуруҳини ташкил этдик. Унга 260 (улардан 20 нафари эркак) киши аъзо. Ҳозир съездларда, сессияларда «Ҳаёт»нинг овози эшитила бошлади. Биз гуруҳ сифатида дастурлар, қонун лойиҳаларини Олий Кенгаш муҳокамасига қўйиш имкониятига эга бўлдик.

— Хотин-қиз халқ депутатларининг фаолиятидан гап очдингиз. Улар ишини қандай баҳолаган бўлардингиз!

— Демократия — халқ ҳокимияти дегани. Бу сўзни асл маъносида ишлатадиган бўлсак, мамлакатимиз аҳолисининг ярми хотин-қизлар эса-да, улар СССР халқ депутатларининг 15,6 фоизини ташкил этишини қандай тушуниш мумкин?! Бу — ҳали ҳолва. Россия Федерацияси халқ депутатлари орасида хотин-қизлар 5,5 фоизни, Украинада эса 2,9 фоизни ташкил этади, холос.

Биз бугундан бошлабоқ халқ депутатларининг келгуси сайловларига ҳозирлик кўришимиз зарур. Хотин-қизлар ўртасида иқтидорли, ташкилотчи, давлат миқёсида мушоҳада юритадиганлар оз эмас. Уларни ҳозирданоқ аниқлаш, эл орасида танитиб бориш жуда муҳим.

— Кечирасиз-у, Алевтина Васильевна, ўз вақтида бошқа жойларда бўлгани каби, бизда ҳам аёлларни фақат аёл бўлганликлари учун мансаб курсисига ўтказишган. Бунинг оқибатларини тасаввур этиш қийин эмас.

— Бундай ҳолларни ҳеч далил билан оқлаб бўлмайди. Аммо наҳотки, орамизда ташкилотчи, нотиқлик санъатини мукаммал эгаллаган, оқила, билимдон опа-сингилларимиз кам бўлса? Давлат ва ҳукуматнинг энг юқори лавозимларида хотин-қизлар деярли йўқлигини нима билан изоҳлаш мумкин?

Қани, айтинг-чи, мамлакатимиз олий раҳбарияти таркибида оналар бўлганида, Афғонистонга совет қўшинларини киритиш тўғрисидаги шармандали қарорни қабул қилиб бўлармиди? Ахир, қайси она бу қарорни тасдиқлаш билан ўз фарзандини ўлим чангалига топшираётганини ҳис этмасди?

Ёки Бош вазир В. Павлов ҳукуматида аёллар бўлганида, чакана нарх-навони ислоҳ қилиш тўғрисида пухта ўйланмаган қарорни қабул қилиш осон бўлармиди? Қанчадан-қанча уй бекалари бугунги кунда компенсация (товон) ололмай сарсон бўлиб юришибди. Биз энг юқори минбарлардан «Ҳамма яхши нарсалар — болаларга» деб ваъз ўқисаг-у, амалда улар учун энг ҳаётий зарур нарсалар ҳам топилмаса! Ҳа, аёл дардини ҳаммадан ҳам кўпроқ аёл ҳис этади.

— Шундай экан, бозор иқтисодиётига ўтилаётган ҳозирги вақтда Совет хотин-қизлар комитети қандай тадбирларни амалга оширмоқда!

— Бизнинг молиявий имкониятларимиз ниҳоятда чекланган. Лекин хотин-қизлар ташкилотларини давлат томонидан хайр-эҳсон талаб қиладиган боқимандалар қаторида тасаввур этиш хатодир. Аёлларнинг ҳар қандай ишни уддалай оладиган қўллари, ақл-заковатлари бор. Ҳамма гап уларнинг билими ва меҳнатини нимага қаратишга боғлиқдир. Аёллар гўёки икки сменада ишлайдилар. Давлат иши учун маош олсалар, рўзғордаги юмушлари ҳақ тўланмайдиган меҳнатдир. Аслида, оиладаги юмушлар асосий иш пайтида оладиган маошларидан икки-уч баравар кўп ҳақ тўлашга арзигулик.

Бозор иқтисодиётига ўтилиши муносабати билан қисқартириладиган ходимлар рўйхатининг биринчи қаторига аёллар тушиб қолмоқдалар. Бунинг сабаби маълум. Улар болалари бетоб бўлса ишга чиқмайдилар, фарзанд кўрганларида уч йилгача таътилда бўладилар (Аёлларга давлат томонидан бошқа имтиёзлар ҳам берилган.). Бироқ бу ердаги раҳбарнинг мантиқи, таъбир жоиз бўлса, ҳаётий мақтиқсизликдир. Бугунги кунда аёлни ишлаб чиқаришдан узиб қўйиш фавқулодда ҳолатларга олиб келиши аниқ. Ахир ўзингиз ўйлаб кўринг, аёл ишламаса, унга ким товон пули тўлайди? Унга ким имтиёзли тушлик беради, фарзандининг боғча харажатларининг бир қисмини ўз зиммасига олади?

Хотин-қизлар ташкилотларининг, шу жумладан, республикангиз хотин-қизлар комитетининг ҳам ҳозир биринчи галдаги энг асосий вазифаси ана шу аёлларни ижтимоий жиҳатдан муҳофаза қилишдир.

— Биргина муҳофаза билан иш битмас. Ўзингиз айтганингиздек, аёллар турмушни яхшилаш учун унумлироқ меҳнат қилишлари ҳам керак эмасми!

— Тўғри, биз унутиб юборган ишбилармонлик яна ўз мавқеини тиклаяпти. Яқинда маҳкамамизда хитойлик ҳамкасбларимиз билан суҳбатлашдик. Уларнинг айтишича, Хитойда кичик ва ўрта корчалонлик (бизнес) билан шуғулланувчиларнинг кўпчилиги аёллар эмиш. Улар орасида ўқитувчилар, журналистлар, адлия ходимлари ҳам кам эмас экан.

Бизда эса аёлнинг меҳнат қилиши учун оддий шароит яратиш ҳам муаммоларга айлантириб юборилган. Айтайлик, оилавий шароитига қараб бир аёл тўрт, бошқаси олти соат ишлай олади. Лекин корхонада уларнинг бу имкониятлари билан ҳеч ким қизиқиб ҳам ўтирмайди. Серфарзанд оилалар кўп бўлган республикангиз шароитида касаначилик ва фермер хўжаликларини кенг жорий этиш аёлларни иш билан таъминлашнинг энг мақбул йўлидир.

— Корчалонлик билан шуғулланиш бозор муносабатлари асосларини, яъни билимларини ҳам талаб этади. Бу масалада хотин-қизлар ташкилотлари қандай ишлар олиб боришлари керак!

— Совет хотин-қизлар комитети бозор иқтисодиёти шароитида хусусий иш очиш йўлларини ўргатиш бўйича курс ташкил қилишга қарор қилди. Унда ўз фаолларимизгина қатнашади, деб ўйлаган эдик. Аммо курс ташкил қилиниши ҳақидаги эълон «Известия» рўзномасида чоп этилиши биланоқ комитетимиз хоналари, йўлкаларида қадам босгани жой топилмай қолди.

Ҳозир Комитетимизда бир неча курслар ишлаб турибди. Уларда ўз маълумоти, қизиқишига қараб турли касбдаги аёллар шуғулланишмоқда. Бу ишнинг ниҳоятда зарурлигини ҳисобга олиб, шу йил октябрь ойида корчалонлик асослари ҳақида машғулотлар олиб борадиган ўқитувчилар тайёрлаш курсини очишни режалаштирганмиз. Ундаги машғулотларни асосан австралиялик мутахассислар олиб борадилар. Бу курсларни тугатганлар ўз вилоят ва шаҳарларида хусусий иш олиб бориш истагида бўлган хотин-қизларни ўқитиш билан шуғулланадилар.

— Сиз бир неча кун давомида республикамиз хотин-қизлар ташкилотлари ишлари билан танишдингиз. Уларнинг фаолияти ҳақида қандай тасаввур ҳосил қилдингиз!

— Менга маҳалла хотин-қизлар кенгашларининг фаолияти ёқди. Улар хотин-қизларнинг ҳаётий масалалари билан чинакамига шуғулланалар эканлар. Биласизми, бугунги кунда фақатгина шундай ҳаётга яқин турган ташкилотлар ишларни яхшилашга ёрдам бера оладилар. Ўйлайманки, бундай кенгашлар хотин-қизлар комитетларининг асосий таянчлари бўлишлари зарур.

Пировардида Ўзбекистонда хотин-қизлар ҳаракати тобора кучга кириб бораётганлигидан мамнунлигимни айтмоқчиман. Шунинг ўзи аёллар муаммолари тезроқ ва муваффақиятлироқ ҳал бўлишига кафолатдир.

Бухоро янгиликлари

БОЙ БЎЛГИНГИЗ КЕЛСА...

СОВЕТ Болалар жамғармасининг лотерея билетларини сотиб олинг, армонда қолмайсиз. Кейинги уч ой мобайнида Зарафшон шаҳрида ярим миллион дона ана шундай билетлар харид қилинди. Юзлаб кишиларга 500 ҳамда 5 минг сўмлик пул ютуқлари чиқди. Июнь ойида бўлиб ўтган навбатдаги ўйинда 25 минг сўмлик ютуқ зарафшонликларга насиб этди. Ҳозирча уларнинг исми шарифларини ошкор этмаймиз. Чунки байналмилал шаҳарда рэкетчилар ҳам йўқ эмас.

ТИЛШУНОСЛАР КЕНГАШИ

Озиқ-овқат ва енгил саноат технологияси институтида техника олий ўқув юртларида тилшунослик муаммолари мавзуида Бутуниттифоқ машғулот-кенгаши бўлиб ўтди. Унда Москва, Ленинград, Киев, Олмаота, Тошкент сингари йирик шаҳарлардаги техника ўқув юртларининг тилшунос олимлари иштирок этишди.

ГРЕЦИЯ ЯРМАРКАСИДА

«БУХОРО-ОМЕГА-ФУРС» қўшма корхонаси хотин-қизларнинг қоракўл мўйнасидан тайёрланган пальтоси, ярим пўстинлар туркумини Грецияда — савдо ярмаркасида намойиш қилди. Бухоро кийим-кечаклари хорижликларга маъқул бўлди.

ПУЛ ЎТКАЗИЛДИ

В. И. ЛЕНИН номидаги болалар жамғармасининг вилоят бўлими Ғиждувондаги 32-етим болалар мактаб-интернатининг 60 нафар тарбияланувчиси номига дафтарчалар очди. Ҳар бирига 200 сўмдан 500 сўмгача пул қўйди. Бу болалар балоғат ёшига етишгач ўзларини-ўзлари уддалаб кета олишларига берилган дастлабки кафолатдир.

ЛАБИҲОВУЗДА ҲАШАР

ШАҲАР ижроия комитети Лабиҳовуз атрофини ободонлаштиришга 35 минг сўм пул ажратган эди. Яқинда бу ерда катта ҳашар уюштирилди. Унда шаҳар жамоатчилиги, корхона ва ташкилотларнинг вакиллари иштирок этишди. Кейинги йигирма йил мобайнида Лабиҳовуз атрофида бу қадар кўп иш қилинмаганди.

Хуллас, ҳашардан сўнг Лабиҳовуз қайтадан чирой очди. Энди гап ҳовуз бўйларида қатъий назорат ўрнатишда қолди. Ахир шаҳар ижрокоми ҳар йили тозалик учун маблағ ажратавермайди-ку.

М. МАРДИЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Ўзбекистон—Ҳиндистон дўстлиги

«КЎКСАРОЙ»— БИРОДАРЛИК РАМЗИ

Кўҳна ва ҳамиша навқирон шаҳарнинг қоқ маркази — тарихий Тепақўрғонда муҳташам ва музайян бир кошона қад ростлади. Уни халқимиз ўтмиши, аждодлар хотирасига эҳтиром рамзи сифатида «Кўксарой» деб атадилар. Зеро, Амир Темур салтанатининг қорорғоҳи бўлмиш Кўксарой айнан шу ерда жойлашган эди.

Янги «Кўксарой» — халқаро мақомдаги меҳмонхона ўзбек-ҳинд дўстлиги боқий анъаналари рамзи бўлиб бунёдга келди. 1988 йилда Ҳиндистондаги «Ларсен энд Тубро лимитед» қурилиш фирмаси иш бошлади. Лойиҳа тошкентлик меъмор М. Воҳидов заковатининг маҳсули. Иш бошқарувчилик ҳинд мутахассиси Н. В. Раму зиммасига юкланди.

Воҳанинг сейсмологик хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда меҳмонхона қуйма усулда тикланди. У бир йўла 500 қўноқни қабул қилиш имкониятига эга бўлиб, асосан бир ва икки ўринли, юксак даражадаги қулайликларни мужассамлаштирган ҳужралардан иборат. Айни кунларда қурилиш сўнги, якунловчи босқичга кирди. Бинода ички коммуникацияларни ўтказиш, пардозлаш ишлари давом этмоқда.

— Ҳинд бунёдкорларининг ҳалол-покиза, сифатли меҳнатига, маҳоратию камолотига тасанно, — дейди меҳмонхона директори Зоҳид Каримов. — Кошонамиз мўлжалга кўра аллақачон битиб, ишга тушиши керак эди. Бироқ «Союзинтурспецремстрой» тресги (бошлиғи А. Е. Объедков) раҳбариятининг боқибеғамлиги оқибатида маҳаллий бинокорлик ашёлари, жумладан, Ғазалкент ва Ғозғон мармари вақтида етказиб берилмаётир. Жума карьерининг аниқ маромда ишламаслиги туфайли оддий қум билан таъминлашда узилишлар бўлмоқда.

Вилоят ва Самарқанд шаҳри раҳбарияти ёрдамига таянган ҳолда бу қийинчиликларни сабот билан бартараф қилиб келаяпмиз. Ишончимиз комилки, «Кўксарой» исми жисмига монанд бўлиб, дунёдаги энг юксак даражали, яъни «беш юлдузли» меҳмонхоналар сафига қўшилади. Бунинг учун ва келажакда ҳиндистонлик дўстлар билан тижорат, ишбилармонлик алоқаларини мустаҳкамлаш ҳамда мукаммаллаштириш учун шу йўналишдаги ўзбек-ҳинд қўшма корхонасини очиш ниятидамиз, — дейди сўзида давом этиб директор. — Бу борада республика раҳбарияти бизни қўллаб-қувватлайди, деб умид қиламиз.

Дарҳақиқат, «Кўксарой» ўзбек-ҳинд биродарлиги, амалий ҳамкорлигининг ёрқин намунасидир. У келажакдаги кенг кўламли бунёдкорлик ишларига гўзал муқаддима бўлиб қолажак.

Ҳабиб ТЕМИР,
«Халқ сўзи» мухбири.

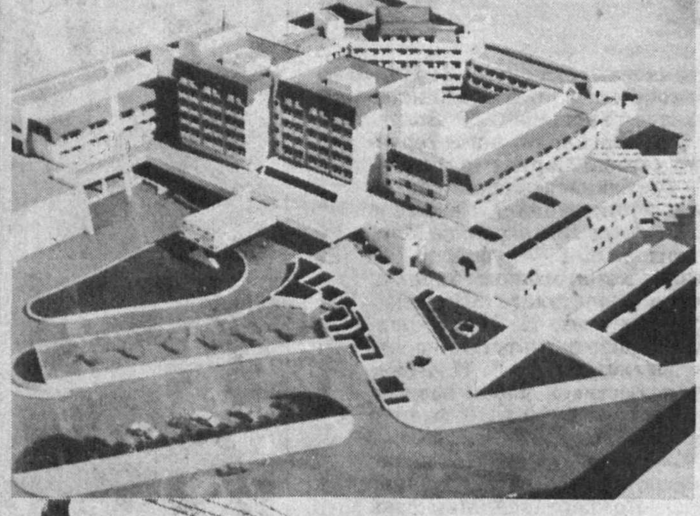

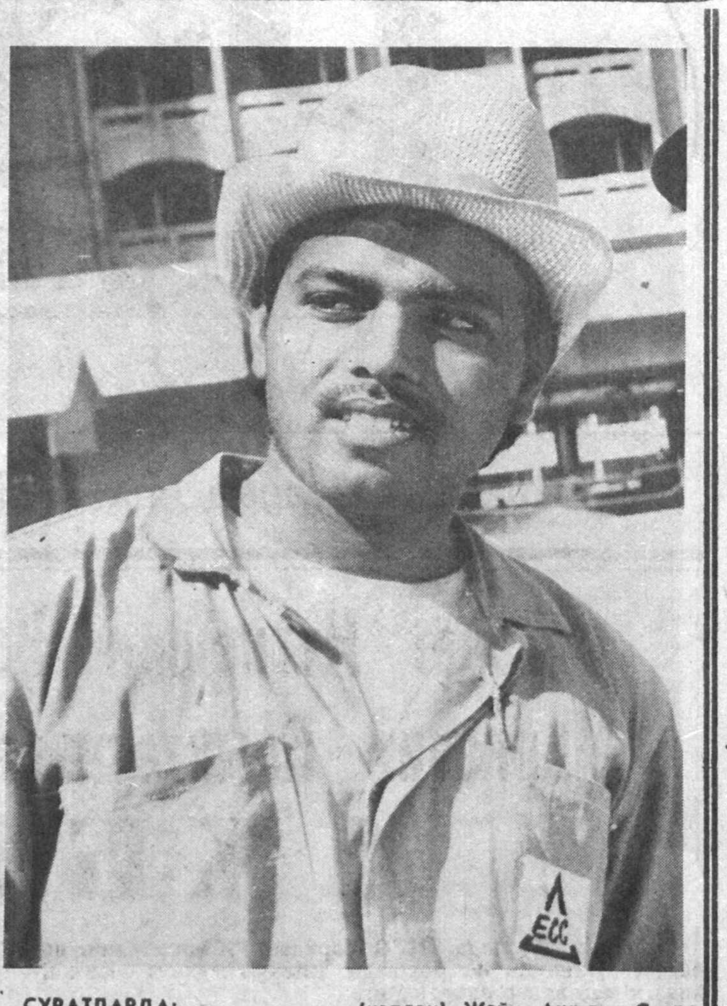

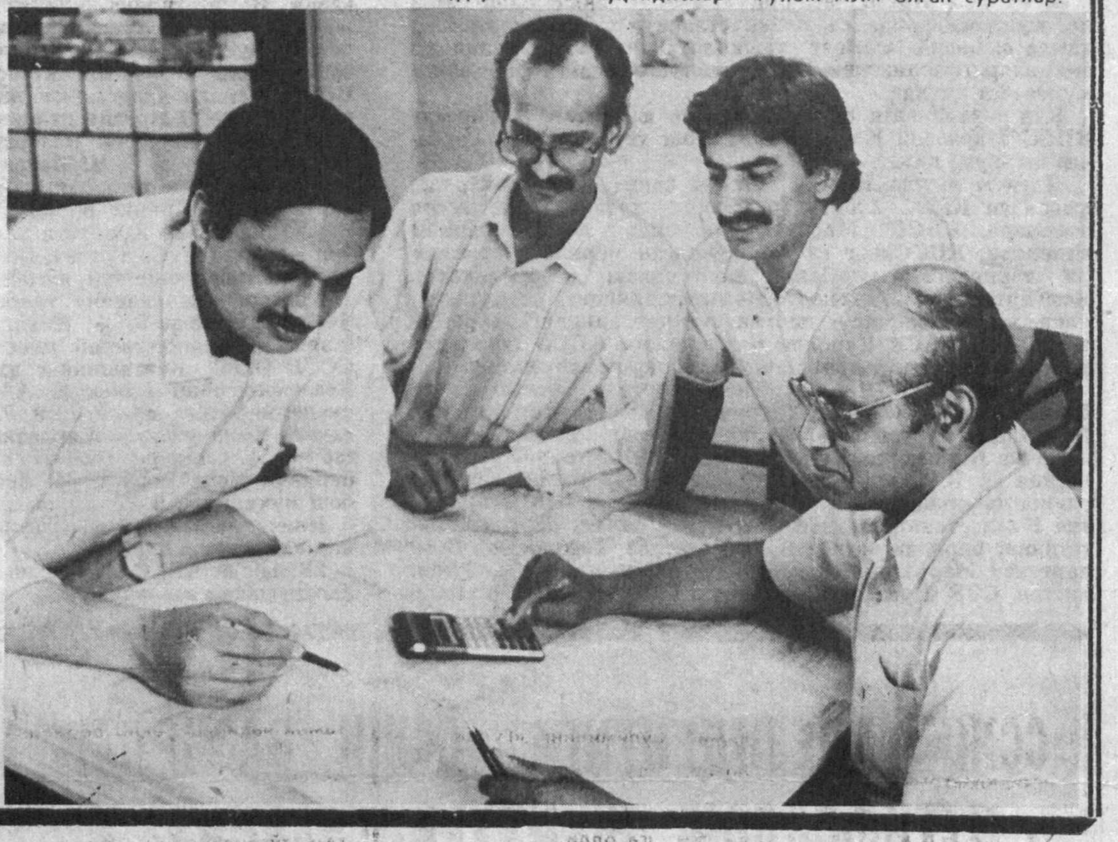

СУРАТЛАРДА:
1. Меҳмонхона макети.
2. «Кўксарой» қад ростламоқда.
3. Қурувчи Мандал Кашинат.
4. Қурувчи ва муҳандислар [чапдан] Жайн Ажид, Суворо Рой, Жаҳбир Синх, Радха Кришналар пойиҳа-смета ишлари бўйича маслаҳат қилишаётган пайт.
Ғулом АЛИ олган суратлар.

Қадрият ва маънавият

Маматхон БОБОХОНОВ — 1919 йилда туғилган, ярим яшарлигида отадан етим қолган. Акалари Абдужалил, Раҳимхонлар урушда ҳалок бўлишган. Она қўлида ёлғиз тарбияланган йигит Самарқандда таҳсил кўриб, 1940 йилнинг 2 февралида армияга жўнади. Партия билетини 1943 йилда, «землянка»да олди ва унга ҳамон содиқлик билан яшаб келаяпти.

Комсомол, партия, совет органларида фаол меҳнат қилди. 45 йиллик иш даврининг 25 йилини оғир районларга етакчилик билан ўтказди. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони бўлди. У хизмат қилган жойларда катта ўзгаришлар, яхши гап-сўзлар қолди.

ИНСОНДАЙ ЯША...

— Маматхон ака! Ҳозир нишондорлик тўғрисида ёзиш, гапириш эриш туюлади, кишига. Лекин нима бўлганда ҳам ҳалол хизмат, муносиб тақдирлаш бор гап-ку. Сиз урушда қатор орден ва медалларга сазовор бўлдингиз. Фидойиликни тинч ижодий меҳнатда ҳам давом эттирдингиз. Қаҳрамонлик унвонини қайси хизматларингиз эвазига олгансиз!

— Раҳбарларга бундай олий нишонлар кам насиб этади. Унинг заминида жуда катта машаққатли меҳнат ётади. Очиғини айтганда, у даврларда қўшиб ёзишлар ҳали бошланмаганди. Мен ўша 60-йилларда камқувват Чуст ҳамда Косонсой районларидаги ишларга бош бўлдим. Пахта ва бошқа экинларнинг ҳосилдорлиги жудаям паст эди. Сабаби тайин. Бу туманлар тоғликдан иборат бўлгани учун ҳаво салқин, иккинчидан ниҳоятда камсув эди. Хўжаликларнинг сув таъминоти бор-йўғи 50-55 фоиздан ошмасди. Кўриниб турибдики шароит оғир. Ана шундай бир вақтда Чуст районидаги хўжаликларнинг иқтисоди, маданиятини кўтариш, аҳоли турмуш шароитини яхшилашни бош вазифам деб билдим.

Кадрларни танлаш, тарбиялаш ва уларнинг қобилиятига қараб жой-жойига қўйишга алоҳида эътибор бердим. Ҳамма нарсани кадрлар ҳал этади, дегани ҳақиқат экан, ишлар юришиб кетди. Биз учун ғўза ва бошқа қишлоқ хўжалик экинлари парвариши, янги агротехника зарур эди. Сабаби—ноқулай обҳаволи жойларимизда экинларнинг барвақт пишишини таъминлаш, камсув ерларда ҳам юқори ҳосил олишга эришиш керак. Бу муаммони ҳал этиш учун Чуст усулида суғориш агротехникасини топдик. Натижада пахтани одатдагидан ўн-ўн икки кун эрта пишиши ва сувни 30-35 фоиз тежаш имконига эга бўлдик.

Масалан, бир гектар ерни одатдаги усулда суғориш учун эгатларнинг узунлиги юз, бир юз эллик метр бўлганда 1800—2000 куб метр сув керак бўлади. Чуст усулида эса эгатларнинг узунлиги 50-60 метр бўлганда 1200-1300 куб метр сув харажат қилиниши аниқланди. Ғўза, бошқа экинларни мазкур усулда суғоришнинг афзаллиги фақат бу билан чегараланмайди. Бунинг агротехникаси анча кенг бўлиб, бу ҳақда республика матбуотида кўп ёзилган, семинарлар ўтказилган.

Бироқ, бу усул қўшимча меҳнат ҳам талаб этади. Афсуски, кейинги йилларда ғўзани Чуст усулида суғоришга эътибор берилмаяпти.

— Янги усулнинг «мева»лари тўғрисида гапирсангиз!

— Юқоридаги тадбирлар натижаси, шубҳасиз қувончли бўлди. 1970 йил якунига кўра район хўжаликларида пахта ҳосилдорлиги 60-йилдаги 27 минг тоннадан 64 минг тоннага ёки 17 центнердан 33 центнерга кўтарилди. Бошқа экинлар, сабзавот, полиз, чорва озуқалари уч баравардан ўн бараваргача кўпайди. Хўжаликларнинг ялпи пул даромади уч бараварга ошди. Ҳар бир ишчининг ойлиги 55 сўмдан 180 сўмга етди. Жамоат чорвачилиги маҳсулдорлиги уч, бош сонлари эса икки марта ортди. Чорвачилик зарардан фойдали соҳага айланиб, 1970 йилда тармоқдан 1 миллион 600 минг сўм соф фойда олинди.

Колхоз ва совхозлар пул маблағларининг кўпайиши районда кенг миқдорда ободончилик ишларини амалга ошириш имкониятини ятратди.

— Аҳолининг ижтимоий ҳимояланиши, турмуш фаровонлиги қай даражада ўсди!

— Янги типдаги 40 та ўрта мактаб, саккизта касалхона, иккита санаторий қурилиб ишга тушди.

Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш шаҳобчаларининг сони, сифати жиҳатидан республикада энг илғор районга айланди. Юқоридаги муваффақиятлар учун «СССР соғлиқни сақлаш аълочиси», «Республикада хизмат кўрсатган маиший хизмат ходими» нишонларига сазовор бўлдим.

Райондаги хўжаликлараро йўллар тўла асфальтлаштирилди, электрлаштирилди, радиолаштирилди. Саноатни — миллий ҳунарманчиликни ривожлантиришга ҳам катта эътибор бердик. Чустда пичоқ заводи, Косонсойда шойи тўқиш фабрикаси қурилишига бош-қош бўлдим. Уларда ҳозир минглаб одамлар меҳнат қилишяпти. «Косонсой» сут-сабзавотчилик совхози базасида иссиқхона ташкил этиб, йил давомида помидор, бодринг етиштириш имконини яратдик. «Бомраха» массивини ўзлаштириш мақсадида катта Тешиктош канали, Чуст, Косонсой адирларига сув чиқариш учун насослар ва селхоналар қурилди. «Дўстлик» совхози ташкил этилди.

Хуллас, шу тариқа Чуст ва Косонсой қиёфаси бутунлай ўзгарди. Худди шундай ишлар Тўрақўрғон районида ҳам амалга оширилди. Бунинг учун аввалом бор мен ишлаган районларнинг халқидан ва партия-ҳукуматимиздан чексиз миннатдорман.

— Умр ўткинчи, сув кўчкинчи, — дейдилар. Ҳаётингиздан мамнун экансиз, бу катта бахт.

— Албатта-да. Ҳаётимнинг маълум даврларида кўланкалар мавжуд эса-да умуман, бахтиёрман. Бордию, янгидан туғилсам яна шундай яшаган бўлардим. Умрнинг ҳар лаҳзаси кишини имтиҳон этаркан. Нима қилдим, нимага эришдим? Одамлар, эл-юрт сен ҳақингда нималар дейишяпти? Умуман, мен иш фаолиятимда одамларга суяндим. Уларнинг фикр-мулоҳазалари билан доимо ҳисоблашдим. Айтадилар-ку, элдан ажраган хор бўлур деб. Тўғри, хизматчилик дегандай иш вақтида аччиқ-тизиқ гаплар ҳам ўтган. Аммо одамлар мени ҳамиша тушунишарди.

Айтайлик, бирор сабаб билан мутахассисгами, оддий деҳқонгами дакки беришга тўғри келди, дейлик. Бу «мукофот» уларни эсидан чиқиши мумкин, аммо мен хотирамдан ҳайдамасдим. Кун келиб ана шу тенбеҳ ўрнини, ширин гап, қўллаб-қувватлаш эгалларди. Ишловчининг сендан қалби тўлиб турса, бу ҳаммасидан афзал.

— Ўринбосарлар тарбиялашда ҳам шу ақидага содиқ қолдингизми!

— Дарҳақиқат, раҳбарликнинг энг мураккаб, масъулиятли, айни вақтда энг шарафли иши кадрларни тарбиялашдан иборатдир. Ҳар бир раҳбар аввало қўл остидаги ходимларни мукаммал билиши лозим. Ким нимага қодир, унинг характери, ташкилотчилиги қай даражада — ҳамма-ҳаммасини назардан қочирмаслик керак.

Иборали қилиб айтганда, бир қўлинг билан уларнинг бошини силаб турсанг, иккинчи қўлинг билан биқинига туртиб туришинг шарт. Айтмоқчи бўлганимни уққандирсиз. Унинг ижобий ишига яхши баҳо беришинг, камчиликларини вақтида кўрсатиб, юксак масъулиятини эслатиб туришинг керак. Яна бир сўз билан қиёслагим келади: раҳбар бамисоли офтоб. У қўл остидагиларни баравар иситиб туриши, қуёшнинг тортиши ва ўзидан итариш қонуниятига амал қилиши зарур. Демоқчиманки, мутасадди кишиларнинг фақат ижобий томонларини гапириб, узлуксиз иситиб турса, у талтайиб кетиб, эсанкирайди, раҳбарнинг бўйнига миниб олиши, унинг эркатойига айланиши мумкин.

Энди ходимнинг фақат ёмон томонларинигина кўрсатавериш ҳам маъқул эмас. Бунда унинг ижодий, ташаббускорлик кўрсатиб ишлаши сусаяди. Ўз кучига, илмига, ташкилотчилигига ишонч сўнади. Ҳаракати бўшашади. Ишдан, раҳбардан безиб қолади. Унга эргашмайди. Аҳиллик йўқолади. Умумий ишга зиён етади. Мен бутун умрим давомида шуларни хулоса қилдим. Натижаси ёмон бўлмади. Биргина мисол келтирай: Наманган вилояти қайта ташкил бўлган 1968 йилда мен биринчи котиб бўлиб ишлаётган Чуст районида (сурункасига ўн йил) ўн киши бир варакайига вилоят идораларига раҳбарликка кўтарилди. Уларнинг ҳаммаси ўз бурчини оқлади.

Тўрақўрғон райони янги тузилганда Марказқўм ва вилоят раҳбарияти томонидан шу ерга юборилдим. Ўн йил биринчи котиблик давримда бу ерда ҳам кадрларни тарбиялашга эътибор бердим. Бугунги кунда ўнлаб райком секретарлари, ижроком раислари, жамоа ва шўро хўжаликларининг раҳбарлари борки, мен улар билан ҳақли равишда фахрланаман.

Мураббий учун, устоз учун шогирд камолини кўришдан ортиқ бахт йўқ. Аммо шогирд камолга етиб заволга юз тутмасин. Тарбиялаган кадрларнинг ҳаммаси бир хил бўлавермас экан. Мевали дарахтни олинг. Унинг битта танаси бор. Сув, озуқа шу ердан боради. Лекин шохлари ҳар хил бўлиб, мева берадиган ҳам, бермайдигани ҳам бўлади. Ҳеч ким эл дардидан айри яшамасин. Элга фойдаси тегадиган бўлсин-да. Гапнинг очиғи, ҳозир амал-тақал талашиб юриш ёшида эмасмиз. Ўз сўзимиз, маслаҳатимиз билан ёшларга ёрдамлашишимиз керак холос. Бу ҳар кимнинг маънавий камолига, мулоҳазасига боғлиқ.

— Яхши фикр айтдингиз. Мавзудан бир оз четлаб ҳозирги вазиятни қандай баҳолашингизни ҳам билмоқчи эдим.

— Муаммоли, алғов-далғовли замонга дуч келиш пешонамизда бўлса ажаб эмас. Аммо ижтимоий тасаввур бизда бениҳоя тез шаклланди. Куни кеча иш ташлаш, митинг ва таъқиқланган бошқа юмушлар ҳаётимиздан ўрин олди...

Иккинчиси, халқимиз мафкура жиҳатдан қайта қуришга тайёр эмасди. Демократия, ошкоралик ниқоби остида шахсий манфаатни ўйлаган гуруҳбозлар кучайди. Асосслими, асоссизми эски дардлар вулқондай отиляпти. У рўшнолик келтирса кошки эди.

— Бу минг йиллик қадриятларга ҳам салбий таъсир этмай қолмайди...

— Бор гап. Юз берган иқтисодий танглик айрим гуруҳлар томонидан турли хил нотинчликлар келтириб чиқарилишига сафарбар этиляпти. Тарих шуни биладики, ҳар қандай қийинчилик фақатгина бирлик, ҳамжиҳатлик орқалигина енгилади. Битта кўрпани ҳар ким ўз устига тортаверса, уларнинг бирортаси исимайди.

Партияга, ҳукуматга, намояндаларга мудом тош отаётган шахслар қани эди аниқ дадил, исботли фикр билдирсалар. Қайси усул, қандай йўл билан рўшноликка чиқишни кўрсатсалар. 73 йил мобайнида наҳотки ҳамма қилган ишларимиз ёмон бўлса, улардан кўз юмуш, тан олмаслик, инсофсизлик эмасми? Менинг фикрим шундай: «Ҳозирги гуруҳбозлар ота-боболаримиз сингари меҳнатсевар эмаслар. Уларга, ишласанг ейсан, ишламасанг кишнаб юраверасан» дегим келади.

— Намояндалар тўғрисида гапирдингиз. Кўп йил бирга ишлаган сафдоши сифатида Шароф Рашидов ҳақида нималар дея оласиз!

— Унинг меҳнати жуда катта. Республика иқтисодиёти, маданиятини кўтаришда беҳад кўп ишлади. Рашидов ҳақида ҳар қанча гапиришим мумкин. Лекин шу саволга эш бўлган ўз мулоҳазамни баён этсам. Бизда шундай қоида одат тусига кирди. Юртнинг каттаси мақтаса мақтаймиз, танқид қилса танқид қиламиз! Бу ўзлигимиздан айрилганимиз, маънавий баркамол эмаслигимиздан. Тил бошқа, дил бошқа киши ҳеч қачон муродига етган эмас. Ўша Ўзбекистон Компартиясининг XXI съездида Ш. Рашидов бадном этилиши билан маҳаллий раҳбарлардан бири биринчи бўлиб дарвозага тўпурарлик қилди. Тириклигида унга ҳамду сано ўқиб, энди таъна тошларини отди.

Республика Олий Кенгашининг сессиясида Рашидов номи тилга олиниши билан, худди ўша шахс вилоят рўзномасида у тўғрисида ижобий фикрлар билдирди. Тусланувчи одамлар учун ариқни у ёки бу юзига ўтиш шунчалар осон бўлса-я! Мен уларни субутсизлар дейман. Ахир инсон бекорга азизу мукаррам қилиб яратилмаган. Инсон эканмиз инсончасига яшайлик-да.

Суҳбатдош
Раҳим ТУРДИАЛИ ўғли.
Наманган вилояти.

Жиззах янгиликлари

ТЕЛЕФОНГА ДУНЁ БИР ҚАДАМ

МИРЗАЧЎЛ районидаги «Ўзбекистон» давлат хўжалигида 100 хонадонга телефон ўрнатилди. Энди хўжалик аҳли мамлакатнинг турли бурчагидаги ёр-дўстлари билан уйда ўтириб бемалол гаплашаверадиган бўлишди.

Шунга ўхшаш алоқа станциялари районнинг «Советская Россия» ва «Тошкент» давлат хўжаликларида ҳам қурилмоқда.

ОИЛАЛАР УЙЛИ, МОЛЛИ БЎЛМОҚДА

АҲОЛИНИ уй-жой, мол, ем-хашак билан таъминлаш борасидаги республика Президенти фармонлари Мирзачўл районида амал қила бошлади. Шу кунгача шахсий уй қуриш учун 137 таноб, томорқа учун 705 таноб ер ажратилди. 26 фермер хўжалиги ташкил топди, мол сотиб олиш учун кишиларга 285 минг сўм қарз берилди. Молни боқиш учун 5308 тонна дағал хашак, 1145 тонна кўк беда, 352 тонна силос, 122 тонна ем ажратилди. Уй-жой тикловчиларни қурилиш материаллари билан тўлиқ таъминлаш чоралари кўрилмоқда.

БУҒДОЙ — УЙДА, ТЕГИРМОН — ЁНЛАРИДА

ДЎСТЛИК районидаги Ленин номли давлат хўжалиги аҳолисини буғдой билан таъминлашга қарор қилиб, 120 таноб ерга уруғ сепилганди. Ҳозир 460 тонна дон йиғиштириб олинди. Унинг маълум қисмини аҳолига тарқатиш режалаштирилаяпти. Тегирмон ёнларида ишлаб турибди.

ГАП ПУЛДАМАС, ҲОРДИҚДА

ДЎСТЛИК арйонидаги «Октябрнинг 50 йиллиги» давлат хўжалигида 150 минг сўм сарфлаб янги чойхона қурилди.

— Гап пулда эмас, — дейди совхоз бош иқтисодчиси Исомиддин Бобоев. — Чойхонанинг соя-салқинида ўтириб бир пиёла чой ичсанг, қиш куни унинг кенг залида ёшларнинг тўйини ўтказсанг чарчоқларинг ёзилади. Ахир биз ҳар йили ўртача 4—5 миллион сўмдан соф даромад оляпмиз. Шундай бой хўжаликнинг лоақал кўзга кўринадиган чойхонаси бўлмаса яхши эмас-да.

Шунингдек, хўжаликда ҳаммом, профилакторий қурилишлари ҳам тугалланаяпти.

ДЎКОНДА НАРХ ТАЙИН

ГАГАРИН шаҳрида Мирзачўл районидаги ҳар бир хўжалик ўзининг мева-сабзавот дўконини очди. У ерда доимий маҳсулот бўлиши таъминланаяпти. Маҳсулотнинг нархи белгилаб қўйилди. Ошириб сотганларга жарима солинадиган бўлди.

А. МАМАРАСУЛОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ВАҚТ ПУЛ ТУРАДИ

Гурлан районидаги «Коммуна» давлат хўжалигида ғалла ўриб олинганидан сўнг ерлар бир кун ҳам бўш қолмайди. Улар шу заҳотиёқ ҳайдалиб, жўхори, бошқа озуқа экинлари экилади.

Бозор муносабатларига ўтилиши вақтни тежашни, ҳар бир қарич ердан самарали фойдаланишни талаб этмоқда. Хўжаликда мингдан ортиқ оилавий ижара ва пудрат жамоалари бор. Механизаторлар ишининг яхши йўлга қўйилиши, техниканинг кўнгилдагидай ишлаши қишлоқ хўжалик экинларини парваришлашда технологиядан яхши фойдаланишга имкон бермоқда. Натижада бутун йил давомида катта-катта майдонлардан фойдаланилмоқда. Хўжалик гарчи пахтачилик билан шуғулланса, ҳар бир оила ўзига берилган 500 килограмм буғдойдан ташқари яна бир тоннадан шоли сотиб олишга умид қилмоқда.

Жамоа хўжалигида дастлабки саноат корхоналари пайдо бўлмоқда. Консерва заводи ишга тушди, жувозхона ва чоғроқ тегирмон яқин орада фойдаланишга топширилади. Маиший хизмат кўрсатиш уйи ҳам қуриб битказилди.

Жамоа хўжалиги аъзоларининг маоши ҳамда хўжалик даромадлари кўпаймоқда. Эндиликда бу ерда ижтимоий-маиший муаммоларни ҳал этишга ярим миллион сўмдан кўпроқ пул ажратилмоқда.

(ЎзТАГ).

Пахтакор районидаги «Оқбулоқ» тажриба хўжалиги сут-товар фермасининг илғор соғувчиси Меҳринисо Усмонова қарамоғидаги 25 бош сигирнинг ҳар биридан режадаги 2700 килограмм ўрнига 3000 килограммдан серқаймоқ сут соғиб олмоқчи.

СУРАТДА: илғор сигир соғувчи М. Усмонова.

Умарали ҚЎШВОҚОВ олган сурат.

МЕВА ИСРОФ БЎЛМАЯПТИ

ЛЎҒУМБЕК қишлоғи адирларидаги 156 таноб боғда меванинг йигирмадан, узумнинг ўндан ортиқ нави бор. «Октябрнинг 50 йиллиги» давлат хўжалиги боғ ёнида 347 минг сўм сарфлаб консерва цехи қуриб ишга туширди. У уч смена ишламоқда. Бир сменада 1500 дона шартли банкада маҳсулот ишлаб чиқарилмоқда. Боғда етиштирилган бодринг, карам, патисон, помидорлар тузланиб, райондаги савдо тармоқларига сотувга чиқариляпти. Мевалардан эса шарбат, мураббо, турли ширин ичимликлар тайёрланмоқда. Шамол оқибатида тўкилаётган мева бир-икки кун ичида консерва қилиниб, шиша идишларга жойланмоқда.

МАЪМУРИЙ БИНО БОҒЧА БЎЛДИ

ОХУНБОБОЕВ номли жамоа хўжалиги сертармоқ, сердаромад бўлиб, соҳалар анча ривожланган. Хўжалик бошқаруви қарори билан 295 минг сўмлик маъмурий бино болалар боғчасига бўшатиб берилди. Район халқ таълими бўлимининг «Гулдаста» номли бу боғчаси жамоа аъзоларининг 135 фарзандини бағрига олди.

Шу боғча қошида уй боғчаси ҳам очилди. Барча қулайликларга эга бўлган Т. Парпиев хонадонидаги бу уй-боғчада 10 бола тарбияланмоқда. Районда ҳозир уй-боғчалар сони 11 тага етди. Уларда 93 кичкинтой камол топмоқда.

Қ. ҲОЖИМАТОВ.

ИЖАРАЧИНИНГ ОШИҒИ ОЛЧИ

Фермерлик ва деҳқон хўжаликлари тобора оммавийлашиб бораётир. Бироқ паррандабоқарликка эътибор сустроқ. Чунки у сермеҳнат, сермашаққат юмуш. Чортоқ районидаги «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» давлат хўжалигидан Маъмурахон Отақўзиева ана шу қийин ишга қўл урди. Оила аъзолари билан келишган ҳолда 800 товуқни ижарага олди. Паррандалар намунали парваришланди, касалликларга қарши профилактика тадбирлари ўтказилди. Натижа ёмон бўлмади: ярим йилликда режадаги 50 минг ўрнига 66 минг дона тухум топширилди. Дастлабки меҳнат ютуғидан руҳланган товуқбоқарлар яна 6,5 минг жўжа олиб парваришлашга киришдилар.

А. АСРОРОВ.

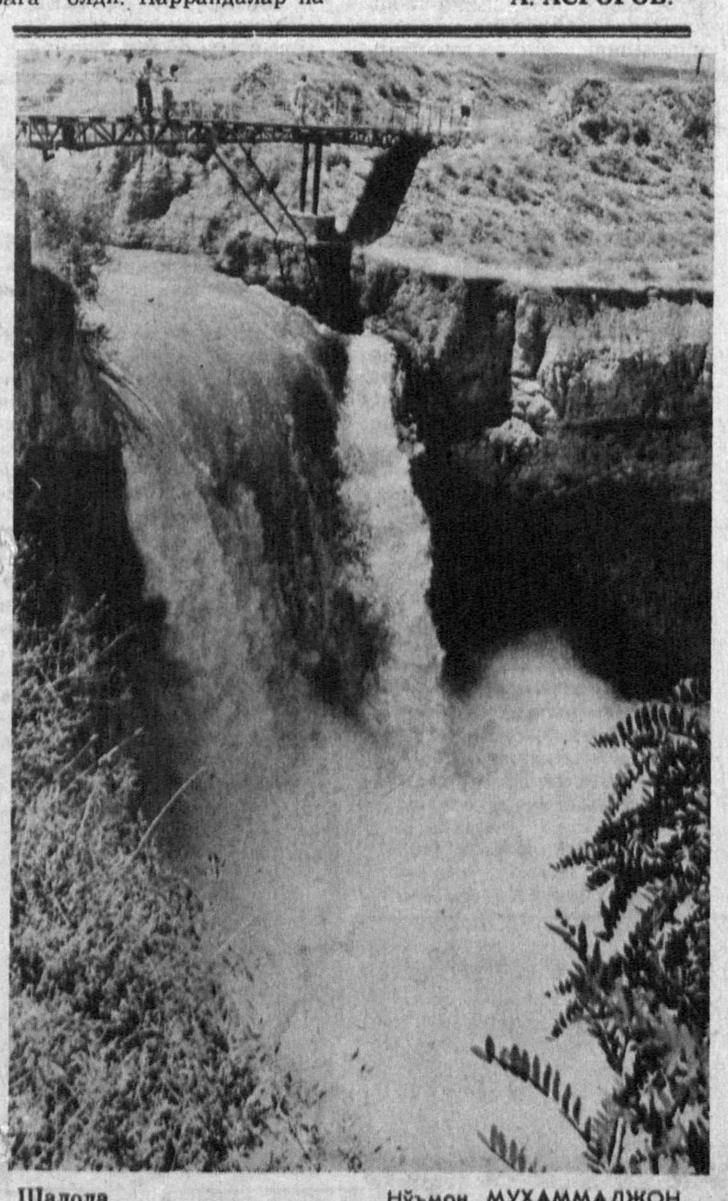

Шалола.

Нуъмон МУҲАММАДЖОН олган сурат.

ЧИРОҚ ЎЧГАН ТУН

ҲИКОЯ

Яна чироқ ўчди, падарига лаънат! Бу ҳойнаҳой, шу йилнинг ўзида мингинчи маротаба ўчишидир. Даладан ҳориб-чарчаб келасан, юз-қўлингни ювишга ё улгурасан, ё йўқ: бирдан дунё зимистонга айланади. Одамга жуда алам қилади. Мана бугун ҳам «Пахтакор» билан «Помир» мусобақаси бошланишига беш минут қолганди, зим-зиё бўлди, тамом! Бошимни деворга уриб юборгим келди. Билмадим, бизнинг қишлоқда қачон тартиб бўларкин!?

Жамоа хўжалиги раҳбарларининю казо-казоларни сўкканимча, тўнни елкага ташлаб кўчага чиқдим. Кўройдин, ҳеч қандай шарпа сезилмайди. Қачонлардир йўлга пала-партиш ёйиб кетилган шағал қолдиқлари дўппайиб турган катта-кичик қабрларга ўхшайди. Трансформатор дўкони жойлашган майдонга бордим. Бир гуруҳ одамлар давра олиб туришибди. Яқинлашиб қўл олишарканман, ҳамқишлоқларимни бир-бир танидим: Мурод ака, Комил, Тўра, Адҳамжон, Шокиржон ва яна бошқалар.

— Марказга қўнғироқ қилиш керак,—дедим сўрашиб чиққач. Шокиржон истеҳзоли кулди:

— Уйдан қўнғироқ қилдим. навбатчи машина бузуқ, эртага борамиз, дейишаяпти.

— Ҳайронман шуларни одам са наб телпон қилганингга, — дея Мурод ака қўл силтади. — Уларнинг ҳар кунги гапи шу-ку!

— Яхшиси, ўтган сафаргидақа қилиш керак, — деди Комил.

Ҳамма ялт этиб унга қаради.

— Қанақа?

— Фақат гап шу ерда қолиши керак-да.

— Ҳа-хўп, айтавер.

— Монтировкани қулфнинг орасига солиб бир тортамиз, узилади. Рустамни чақирсак, ёқиб беради.

— Рустам бунинг тилига тушунадими?

— Автоматни кўтариб қўйиш керак экан-да, бу қийин эмас, ўзим ҳам тўғрилайман-у, фақат... гап шу ерда...

— Олиб ке ўша монтировкангни, мана, мен бузаман! Қамаб юборса, мана, мени қамашсин-э, энасини!... — деди Мурод ака. — Ахир тўртта ўғилни мен давлат учун боқяпман-у, катта бўлиб армияга борганда Ватанни қўриқлайди. Агар шу чироқ йўқлигида бирор кор-ҳол рўй бериб аскарликка ярамай қолса ватанга зиён бўлади-ю! Келтир бу ёққа ўша монтировкангни!

— Толиб, олиб ке! — деди Комил кўчанинг қоронғу муюлиши томонга қараб. Ойдинда унинг укаси — Толибнинг қора шарпаси кўринди. Яқинлашиб, узунчоқ темирни узатди. Мурод ака темирни олиб, ғўнғиллаб турган дўконнинг ёнига борди. Ортига ўгирилиб:

— Ишқилиб ток урмайдими? Тағин аскарлар отасиз қолмасин, — деб ҳазиллашди.

Тўпланганлар кулишди.

—Улар бир амаллаб кунини кўриб кетишар, бечора аскарларнинг онасига қийин бўлади, Мурод ака! — деди Араббой.

— Ташқи қисмида ток бўлмайди, — дея Комил унинг ёнига яқинлашди. Гугурт чақиб, нима қилиш кераклигини кўрсатди. Мурод ака қўлидаги темирнинг бир учини осма қулф билан зулфи орасига тиқиб пастга қаттиқ эзди. «Ширқ» этиб қулф узилди.

— Манг, энди сиз гугурт ёқиб туринг, — деди Комил Мурод акага. У ёқҳач, бу эшикни очди. Ичкарига қўл солди.

— Хушёр бўлгин-да ишқилиб,—деди Мурод ака.

— Енди! — деб бақирди шу пайт Толиб

Биз унга қарадик. У ўзларининг уйи томон имлади: Айвонда чироқ порлаб турарди.

— Э, яша-ей! — деди Араббой.— Футбол ишқибози деган зот шу болага яримта қуймаса — номард!

Комилга раҳмат айтиб, уйга тарқалдик.

Келсам, ойнаи жаҳон қўйилган, Оиламиздагилар кино кўришаяпти. Барчанинг қаршилигига қарамай, ойнаи жаҳон қулоғини футбол мусобақаси бўлаётган программага бурадим. Ҳаяжонланган таниш овоз эшитилди:

— «Шундай қилиб ҳисоб очилди...».

Уҳ, падар лаънати, яна чироқ ўчди!

— Ажаб бўлди-я, кинони кўрамиз десак унамагандингиз, — деди синглим.

— Э, бор-э!..

Алам билан кўчага отилдим. Лоақал ҳисоб кимнинг фойдасига очилганини билолмаганим жаҳлимга жаҳл қўшарди. Йўл ора қалтираб икки маротаба қоқилдим ҳам.

Ток улашадиган дўкон ёнида эса бояги қора гавдалар қатор туришарди. Комил ичкарига қўлини тиқиб нимадир қилаяпти. Икки киши гугурт ёқиб олибди.

— Айтдим-у, бугун энди ёнмайди деб, — деди ниҳоят Комил қад ростлаб.—Бу «ғўнғ»иллаб товуш чиқариб турганида, автомат ташлаб юборган бўларди, мана, товуши йўқ,—демак, автомат ташламаган — бунга юқоридан ток келмай қолган.

Одамларнинг ҳафсаласи пир бўлди. Баъзилар уф тортишди. Чекадиганлар сигаретга ёпишишди.

— «Пахтакор» ютаяпти экан-у, шуни билиб олдик ҳам катта гап, — деди Адҳамжон.

— Қайда-е, «Пахтакор» биру нолга ютқизаётган экан, — деди Мадаминжон муаллим.

Улар баҳслашиб кетишди. Орага бошқалар қўшилишди.

— Шу бемаъни тортишувдан не фойда? — деб қолди Мурод ака. — Мана, сенларнинг илминг бор, яхшиси газетага хат ёзиш керак, ахир қачонгача шундай яшаймиз? Анов куни телевизорда гапиришди: Америкада негрлар пахта термай, иш ташлашаяпти экан. Биз индамай пахта тераяпмиз-у, давлат чироғимизни ёқиб бериб турсин-да! Сенларнинг илминг бор, ёзиш. Мен биринчи бўлиб қўл қўяман.

— Ве-й, ака! Сиз кимсиз ўзи? — кесатди Адҳамжон.

— Нима, энангни қорнидан энди тушдингми?

— Сиздақа тракторчиларнинг хати кунда газетага минглаб борса керак-ўв! Худди у ерда биров кўзига суртиб кутиб оладигандай гапирасиз-а!

— Хў-ў саводсиз, газета ўқийсанми ўзи сен? Ҳозир қайта қуриш — пристройка! Келиб бир-бир текширадиган замон!

— Пристройка эмас, перестройка, — тузатди Мадаминжон муаллим.

— Э, бари бир эмасми, домла. Гапни бўлмай туринг.

— Бари бир эмас-да, пристройка қўшиб қуриш дегани. Нима, сиз турғунлик даврига қўшиб қурмоқчимисиз?

— Ҳа-хўп, тавба қилдик, биз энди бир оми одам. Хуллас, ўшанақа замон-да. Энди эски даврлар ўтиб кетди. Лекин сизлардақа яна икки киши топилса, қишлоғимизга умуман свет керак эмас деб юборишдан ҳам тоймайди.

— Оғзингизга қараб гапиринг-эй! — бўғилди Адҳамжон.

— Бор, ишингни қил-э!

— Қўйинглар, қўйинглар, — дейишди атрофдагилар.

— Буларда бола-чақа йўқ-да, чироқ кечқурун қанчалик зарурлигини билишмайди, — деди гапдан қолмай Мурод ака.

— Менга қаранглар, буни йўли бор, — деб Комил ҳамманинг диққатини ўзига тортди. — Хатни ногиронлар ва пенсионерлар номидан ёзамиз. Биз ёзиб, уларга қўл қўйдирамиз. Мен отамга қўл қўйдиришни ўз бўйнимга оламан.

Бу гап ҳаммага маъқул тушди. Хати чиройлироқ ва илми тузукроқ деб котибликка мени тайинлашди. Чолларга қўл қўйдиришни Мурод ака билан Комил ўз зиммаларига олишди. Кўплашиб, бизникига жўнадик.

— Боплаб ёзайлик, — деди йўлда Мурод ака. — Мени ҳам бир чеккасига қўшиб қўясан, хўпми? Мана тракторчи Мурожон: тўрт ўғли, уч қизи бор, кап-катта одам, аммо-лекин шу қоронғуда билмасдан хотини қолиб, ўғлининг сонига қўли тегиб кетаяпти экан, бечорага зап қийин бўлибди-да, деб қўй.

— Вой-дод! — қичқирди Тўра.

— Хў-хў-хўй! — бақирди Араббой.

Ҳамма қийқириб кулди.

Йўлнинг бу томони ҳазил-ҳузулга уланиб уйга етиб келдик. Шамни ёқиб, хонтахтани ўртага қўйдик. Ручка билан қоғозни тайёрлаб сўрадим:

— Нима деб бошлай?

— Нима деб ёзишни ўзинг биздан яхши биласан-у, — деди Комил.

— Аввал озгина анақа, қайта қуриш-майта қуриш деган гаплардан бўлиши керак-да бошланишига, — сўз қотди Адҳамжон

— Ҳе-ей, унақа гапларнинг кераги йўқ! Тўппа-тўғри шу чироқнинг ўчиши жонга тегди деб ёзавер! Ҳозир пристройка... ҳаҳ ўшанақа замон-да, ёз-ёзавер! — деди Мурод ака.

Баҳс бошланди. Кимдир Адҳамжон томон, кимдир Мурод аканинг гапига қўшилди. Уй ичи сигарет тутунига, шолчанинг ости нос аралашган тупукларга тўлди. Анчадан сўнг ҳар бир сўзи мунозара билан ёзилган қуйидаги тарзда мактуб битилди:

«Ҳурматли муҳарририят! Мана мамлакатимизда қайта қуриш кетаяпти, бу яхши. Лекин бизнинг жамоа хўжалигимизда қайта қуриш шабадалари ҳеч ҳам эсмаяпти. Арик-зовур чопишни бошлаганимиздан то ҳозирги оқ олтинни йиғиштириб, юзимиз ёруғ бўлиб турган кунларгача чироғимиз ўчиб, жонга тегмоқда. Бўлмаса, пахта тайёрлаш планини бажарганимиз қачонлар эди! Пиллани баҳордаёқ юз фоизга адо этганмиз. Хашак тайинланганидан ортиқ йиғилди. Лекин ноҳиямиз монтёрлари қайта қуришда фаол эмаслар, деб ўйлаймиз. Йўқса, бизнинг хонадонларда чироқлар доимо ёқиқ турарди».

— Бўлдими, яна нимани ёзай, — сўрадим ўтирганлардан.

— Ёз: шуларнинг Соқивой деган бири кечаси уйда ароқ сотади. Унга ҳали пристройка шабодалари етиб борган эмас, — деди Мурод ака.

— Ҳов, ака, мундоқ оғзингизга қараб гапиринг, — деганича унга эътироз билдирди Алимардон ака. — Кейин буни доказать қилиш керак. Мелисама-мелиса югуриб юришга бизнинг тоқатимиз йўқ.

— Ҳа-я, бу томонлари ҳам бор-а. Майли, унда ёзма, — бўшашиб деди Мурод ака.

— Охирини ўқи-чи, нима деб тугаганди? — сўради Комил.

— «...ноҳия монтёрлари қайта қуришда фаол эмаслар...»

— Яхши, давомини ёз, — деди Адҳамжон.

— Тўхта-э, нима демоқчисан ўзи? Олдин гапир, бу сенларга раиснинг котибаси эмас-у ҳадеб ўчириб ёзаверадиган! — деди Собиржон.

— Шу пайтгача сенлар гапирдинг, мен аралашмай турдим, энди сизлар жим туринглар, биз ҳам гапирайлик, — Адҳамжон менга буюрди: — Ёз: «Ҳурматли муҳарририят, ушбу мактубни тўппа-тўғри электр вазирига жўнатсангизлар...»

— Ол-а, ҳов қишлоқи, электр вазири дейилмайди ё нозирлигига де, ёки эскича қилиб министрига де — қўшиб қўйди Собиржон.

— Э, жим тур. Уларнинг ўзлари анча-мунча хатосини тўғрилаб олишади. Ёз: «Муҳарририят илтимоси орқали электр вазири қишлоғимизга келиб, бир ой биз билан бирга яшаса, шу туриш-турмушимизни ўз кўзи билан яқиндан кўрса...»

— Э, бўлди-э, энди оширвординг.

— Хўй, бу сенга ҳазил ишми? — тутоқди Мурод ака.

— Нега ҳазил бўларкан. Ўзингиз айтаяпсиз-у пристройка деб. Раз шундайми, ўша министр келсин қишлоғимизга. Биз билан бирга яшаб кўрсин. Ҳозир талаб қилишга ҳақимиз бор.

— Тўғри, деди Мадаминжон муаллим. — Инсон омилига эътибор мана шунда ҳақиқий бўлади.

— Ҳо-о, қани энди министр келса, кўчаларимиз ҳам аспал бўлиб қоларди-я баҳонада, — кулди Собиржон.

— Ҳе, калла, министр келса-чи, колхозингни раиси питирлаб қолар. Обкому райкомлар ҳам югуриб етиб келишади.

—Қўл ковуштириб туришади, де, нима буюрасиз тақсир деб.

— Ҳа, баракалла, у вақтда чироқ ўчадими! Қурилганидан буён лампочка кўрмаган симёғочларга ҳам... анақа... шаҳарда бор-у, оппоқ ёниб турадиган светлар — ўшалардан олиб келиб ўрнатиб ташлашар.

— Э, бўлди кўкнори хаёллар. Келинглар, бўладиган ишни қилайлик, — деди Комил — соат, мана, тўққиздан ўтаяпти, ҳали пенсионерларнинг уйига ҳам киришимиз керак. Қани, ким қўшилади, министр деб ёзайликми, йўқми?

— Ёзаверсин, биздан нима кетди, — деганича Мурод ака кулди. —Ҳе-э, агар министр келиб шу ерда яшасами, бизга ўхшаб жа-а бола-чақаси кўпайиб кетарди-да. Хуфтондаёқ чироқ ўчади, телевизор ишламайди, ҳамма бола-чақа ухлашга ётади, гаплашадиганинг фақат хотин қолади-да.

Қийқириқ хонани тутди.

— Хўп, бўлди энди, — деди кулги босилгач Комил. — Адҳам, айтадиганингни айт, шу билан тамом қиламиз.

— Ёз, — буюрди Адҳам: — «Албатта, электр вазирлигининг ишлари кўп, биз томонга келишга эҳтимол вақти йўқдир. Лекин ҳозир қайта қуриш замони-ку. Инсонга эътиборни яхшилаймиз деганингизга мана олти йилдан ошаяпти-ку! Ўн-ўн беш кунлик умримиз қолган, Совет давлатини тиклаш учун қон тўккан биз, кексаларга наҳотки шароит яхшилаб берилмаса? Электр вазири бизнинг гапимизни ерда қолдирса, бу қанақасига қайта қуриш бўлади?!».

— Ў, маладес!

—Бопладинг!

— Яхши-яхши!

— Ёз: «Ушбу илтимос мактубни сизларга... ҳаҳ, жин ургур-а, ҳалиги газеталарда ёзишади-ю, нима дерди... ҳа-а, бўлди, бўлди! кексалик гаштини сураётган бир тоифа отахонлар...» тамом! Бу ёғига ҳар бирининг исм-фамилиясини ёзиб, қўл қўйдиравер асан.

Хат шу куйи тайёр бўлди. Бошқатдан яхшилаб кўчирдик-да, Мурод ака, Комил ва мен кўчага чиқдик.

— Комил, — деди Мурод ака, — ҳозир Мамадали буваникига кирамиз, биринчи тоифа инвалид. Ҳовлиси ҳам, мана яқин.

— Хўп, кетдик...

Мамадали буваникига борсак, бахтизимга деразасида фонар ёруғи. Чақирдик, чиқди. Саломлашдик. Чол ичкарига таклиф қилди.

— Раҳмат-раҳмат, — деди Мурод ака. — Бир маслаҳатли иш бор эди! Шунга бемаҳалда безовта қилиб юрибмиз.

— Ҳечқиси йўқ, бемалол, бемалол.

— Мамадали бува, бу чироқнинг ўчиши жонга тегди-а? — дея салмоқлаб гапиришга ўтди Мурод ака. — Мана, қишлоқ аҳли номидан газетага хат ёздик. Ҳаммага қўл қўйдириб юрибмиз. Саҳарга улгуртиб олиб бориш керак, у ёқ билан гаплашиб қўйилган.

—Хў-ш-ш, яъни,—деди Мамадали бува соқолини тутамлаганича пастга силаркан. — Хўп улуғ ишга қўл урибсизлар-да. Аслида бу чироқнинг ўчиши сизлардан ҳам биздек чолларга чатоқ: таҳоратга сув тайёрлашнинг мушкулоти бор. Ҳалиги сув қайнатадиганнинг оти нимайди?

— Кипятильникми?

— Ҳов баракалла, ана ўшани ўйлаб чиққанининг отасига раҳмат! Неварам ўшани ўргатиб қўйган, жа биз боп-да. Виз-зиллаб, бир зумда тайёр қилади.

— Лекин, Мамадали бува, бу чироқнинг икки кунда бир ўчиб туриши чатоқ-да. Таҳоратга сувни ҳам ғўзапоя ёқиб, ўчоқда иситишга тўғри келаётгандир энди-а! — деди Мурод ака.

—Ҳа, балли.

— Буни машнақа ерлари бор-да, шу газетага бир боплаб урайлик, иккинчи ўчмайдиган бўлсин. Қани, Комил хатни ол бу ёққа.

— Мулла мурод, бу гапларингиз хўп яхши-ю, аммо-лекин одамни ўйлатадиган бир томони бор-да. Шу... урушдан олдинги йиллари бу ерда «Сталин» колхози бўларди. Мейли қора деган бир одам раис эди. Ўшанда нариги Қўшбулоқнинг колхозларига қараганда биз жа тўқ яшардик. Буям ўша раиснинг яхшилигидан экан-да. Аммо-қайси ғаламисдан чиқди, билмадим; бир куни майлис чақиришиб, «Мейли раис ўйнаш тутган, шуни ҳал қиламиз» деб қолишди. Ойшахон деган бир бева бор эди, ўшанга тиркашибди-да. Нима фалокат босиб, раис айбдорми дейишса, кўпчилик қатори мен ҳам қўл кўтариб юборибман денг. Ҳалиқали афсус еяман. Ана энди томошани кўринг: эртасига Мейли қора билан Ойшахонни қамоққа олиб кетишди. Раиснинг хотини раҳматли Ҳурихон бир кўркам аёл эди, бай-бай-бай, бу бедодликка чидолмай керосин сепиб, ўзига ўт қўйиб юборди. Тақдир экан-да, орадан бир ой ҳам ўтмай турмадан шапалоқдек қоғоз келди. Мейли қора жувонмарг бўлди деб. Ана энди бу ёқда саккизта норасида чирқираб етим бўлиб қолди. Илоё ўзи кечирсин-да. Шундоқ мулла Мурод, бу ишингиз яхши-ю, ома-лекин бир ишкал томони борда, дейман. Шунақага ўхшаяпти-да,— деди Мамадали бува тайсалланиб. — Ҳалиги Мейли раисга ўхшаб бекорга қамалиб кетишса чатоқ бўлади-да.

— Қимлар қамалади?

— Монтёрлар-да, ахир уларнинг ҳам бола-чақаси бор.

— Қизиқмисиз, бува, бу ахир газетага ёзиляпти-ку.

— Ҳа, газетда чиққанидан кейин суриштир-суриштир бошланади. Элюртга овоза бўлади. Номи иснодга қолади. Ишдан олинади. Бола-чақаси бор одамга буни раво кўриш гуноҳи азим-ку, мулла Мурод.

— Мамадали бува, сиз шунақа дейсиз-у, лекин монтёрлар ўз иззатларини билишмаяпти-да, бирмас, иккимас — кун ора аҳвол шу.

— Мулла Мурод, мусулмон одамнинг вазифаси адашганни тўғри йўлга солиш. Беайб — парвардигор, дейишади. Ҳаммада ҳам бир кўст бор. Энди унинг нуқсонини кўрсатаман деб, бу ёқдаги гўдакларига озор етказиш одобдан эмас-да.

— Одоб деб юрсак юраверамиз, — тўнғиллади Мурод ака. — Майли, сиз қўл қўймасангиз, бошқалар топилади. Кетдик, болалар.

Ортимиздан Мамадали бува гапириб қолди:

— Ҳов, худо инсоф бергурлар, шу ишни бас қилинглар. Эртага раисга учраб, яхшиликча ҳал қилдириб бераман...

— Э-э! — деди Мурод ака қўл силтаб. Нарироққа боргач бўғилиб гапирди: — Мана шу-да мўминнинг аҳволи. Бир умр елкасига офтоб тегмай ўтиб кетади! Лекин бу чолларнинг ичида гапга тушунадигани ҳам бор. Ўзимнинг Собитали тоғам зўр, қўрқмасдан қўл қўяди. Юринглар, тоғамникига кирамиз.

Собитали буваники ҳам шу яқинда эди. Мурод акага қариндош бўлгани учун шунчаки овоз бериб кириб бордик. Дераза токчасида керосин лампа ёнаяпти. Чол-кампир икки чеккада ёнбошлаганча пинакка кетишибди. Шифтга қатор осилган беҳиларнинг ҳиди димоқни ёраман дейди.

Мурод ака томоқ қирди. Қариялар кўз очишди. Кампир дарҳол кўксига туфлади. Ҳол-аҳвол сўрашдик.

— Тоға, — деди Мурод ака шикоят хат билан ручкани қўлига оларкан. — Шу... хайрли бир иш қилиб юрибмиз.

— Яхши, — деди Собитали бува. Ўз йўлига қўшимча қилди: — хайрли иш мусулмон одам учун ҳам қарз, ҳам фарз, жиян.

— Мана, айтмадимми, тоғам ҳаммасини тушунадилар деб. Аммо зўрсиз-да, тоға! Сиздақаси бу дунёда йўқ! Мана шу ерга қўл қўйиб юборинг, тоға.

— Нима экан бу ўзи?

— Зўр иш, тоға! Бу — электрнинг устидан танқид!

— Танқид?!

— Ҳа, пелетон дейдими, ўшанақа!

—Ҳм-м, — хўрсинди Собитали бува.

— Мана, тоға, сизлар урушда қон кечгансизлар-а? Шу нима учун эди, бизнинг бекаму кўст яшашимиз учун эди, тўғрими? Инқилоб нима учун қилинган эди, бу ҳам бизнинг яхши яшашимиз учун эди! Энди-чи?!

—Ҳм-м, — дея иккинчи маротаба хўрсинди Собитали бува. Ва туйқусдан сўраб қолди: — Менга қара, Муродали, болаларинг нечта бўлди?

— Еттита, — деди Мурод ака ҳеч нарсага тушунмай.

— Еттита бола берган худо сенга тариқча ақл бермаганига ҳайронманда. Опке, бу ёққа ўша қоғозни. Узат-узат! Ручкани ҳам узат! — Собитали бува ҳозиргина туширган имзо устидан чизиб-чизиб юборди.

Биз анграйганча қолдик.

— Ҳой-ҳой, нима қилаяпсиз? — деди кампири.

— Ўчир-э унингни! Сен ҳам шуларнинг бирисан! — деди чол. Кейин Мурод акага қараб давом этди: — Сенга ҳеч ақл кирмади-кирмади-да. Билмадим, дунёдан шундай ўтиб кетасанми! Бунақа ишни одатда маслаҳатни пишириб, кейин қиладилар. Қўлтиғингга иккита гўдакни олволиб, ҳовлиқиб юришинг шу ёшингга тўғри келадими? Маҳалланинг чоллари бор, қолаверса, колхознинг катталари бор...

Мурод ака ўрнидан шартта турди.

— Опкелинг, — дея зарда билан қоғозга ишора қилди.—Опкелинг!!

Сўнг хатни парча-парча қилиб йиртиб ташлади.

— Иккинчи бунақа ишга аралашганнинг кетига эшак тепсин! Менга деса сасиб-жийиб, хору-зор бўлиб, шу куйи ўлиб кетмайсизларми! Эртагаёқ бу қишлоқдан кўчмасам, отимни бошқа қўяман!

Ғафуржон ЙЎЛДОШЕВ

1991 Алишер Навоий йили

ЁДЛАБ ОЛИНГ

Е КОШИФИ АСРОРИ НИҲОН БУЛСА КИШИ,
ҲАЛЛОЛИ РУМУЗИ ОСМОН БУЛСА КИШИ.
Е ОШИҚИ ЗОРИ НОТАВОН БУЛСА КИШИ,
ДЕВОНАВУ РАСВОИИ ЖАҲОН БУЛСА КИШИ.

Навоийни тушунмоқ учун

Тил яқинд дил яқин

МУЛТАЗ — лаззатланган, баҳра топган; роҳат қилган.
МУЛТАМАС — илтимос қилинган нарса, сўралган.
МУЛТАФИТ — илтифот қилувчи, аҳамият берувчи.
МУЛУК — подшоҳлар.
МУЛҲАМ — илҳомланган; рағбатли.
МУЛҲАҚ — пайваста бўлган, ҳамроҳ бўлган.
МУМАЙЙИЗ — имтиёзли; фарқли, айирган; фаросатли, зийрак.
МУМИД /Д/ — ёрдамчи, кўмак берувчи; мададкор.
МУМИЛ — зерикарли, малолли.
МУМКИНОТ — жами мавжудот.
МУМОС — тўқнашган, теккан, илашган; зич, пайваст.
МУМТАД /Д/ — давомли, учун, чўзилган; узоқ.
МУМТАЛИЙ — тўла, тўлган; лиммо-лим.
МУМТАНИЪ — ман этилган, маҳол.
МУМТАҲАН — имтиҳон қилинган, синалган.
МУНАВВИМ — ухлатувчи.
МУНАЗЗАҲ — пок, покиза.
МУНАҚҚАҲ — соф, тоза; тўғри, аниқ; чуқур.
МУНБАСИТ — очиқ чеҳрали, шод, хурсанд.
МУНГАЛ — қайғурмоқ, ғамгин бўлмоқ.
МУНДАФИЪ — даф этилган, қайтарилган.
МУНЖАМИД — музлаган, қотган.
МУНЖАР /Р/ — бориб етган, бориб тақалган.
МУНЗАВИЙ — узлатга чекинган, халқдан четланган, хилватга кетган.
МУНКИР — инкор этувчи; рад этувчи.
МУНОДИЙ — нидо қилувчи, хабар берувчи, хабарчи, жарчи.
МУНОЗААТ — низо, хусумат, уруш, жанжал.
МУНОСАФА — бирор нарсани иккига бўлиш.
МУНОФИЙ —рад қилувчи; қарама-қарши; зид, мухолиф.
МУНОҚАША — низоъ ва мухолифат; жанжал ғавғо.
МУНСАРИФ — кўчиш, ўзгариш.
МУНЗАЛ — индирилган, юқоридан туширилган.
МУНКАСИФ — тутилган /қуёш/; уялган, уятга қолган; ҳижолат бўлган.
МУНСАРИҲ — Аруз вазни баҳрларидан бири.
МУНСИФ — инсофли, одил, адолатли.
МУНТАБИҚ — бир-бирига мувофиқ, мос.
МУНТАСИБ — алоқадор, тегишли; нисбатли.
МУНТАФИЙ — ўчган, сўнган.
МУНТАФИЪ — фойдаланувчи, баҳра олувчи.
МУНТАХАБ — танланган, сараланган.
МУНТАШИР — ёйилган, тарқалган; ҳаммага маълум бўлган.
МУНТАҚИЛ — ўтувчи, кўчувчи.
МУНТАҚИМЛИҚ — қасоскорлик, қасос олувчилик.
МУНТАҲИЙ — охирга етувчи, тамомланувчи, тугалланувчи.
МУНТАҲО — охир, интиҳо.
МУНТИЖ — натижа берувчи, боисли, сабабчи.
МУНФАИЛ — таъсирланган, ҳаяжонланган; хижолатда; ҳижолатда қолган, уялган, шармсор; хижил.
МУНФАҚ /К/ — айрим-айрим қилинган; ажратилган.
МУНФАРИД — ягона, танҳо, ёлғиз.
МУНХАСИФ — 1 . тутилган, тўсилган (ой, қуёш).
2. ўчган.
3. пинҳон, яширин.
МУНШАОТ — иншолар, мактублар.
МУНШИЙ — 1. саркотиб, котиб.
2. Аторид /Меркурий/ планетаси.
МУНЪАТИФ — қайрилган, бурилган.
МУНЪАҚИД — боғланган /дўстлик алоқалари билан/.
МУНЪИМ — неъмат берувчи, ризқ берувчи; .саховатли.
МУНҚАЛИБ — ағдарилган, тўнкарилган; ўзгарган; тескари.
МУНҚАСИМ — бўлинган, тақсимланган, бўлак-бўлак бўлган.
МУНҚАСИМ — бўлувчи, тақсимловчи.
МУНҚАТИЪ — /дўстлардан/ узилган, кесилган, ажралган.
МУНҚОД — муте, бўйин эгувчи, бўйсунувчи, итоат этувчи,
МУНҲАДИМ — вайрон, хароб бўлган, қулаган.
МУНҲАЗИМ — қочган, шикаст еган, енгилган, мағлуб.
МУНҲАНИЙ — эгри, қийшиқ.
МУНҲАРИФ — йўлдан озган, адашган; холи бўлиш, қутулиш.

Маданият янгиликлари

Саҳналаримиз бу йил Навоийнинг янги асарлари ва Навоий ҳақидаги спектакллар билан бойиди. Бир қанча театрлар буюк устод асарларини саҳналаштирди, бошқалари эса шоирнинг ўзи ҳақидаги пьесалар билан томошабинларни таништирди. Бу томошаларнинг ҳаммаси сентябрь ойи бошларида Тошкентда бошланиши мўлжалланган танлов фестивалида кўрсатилади. Фестивални Ўзбекистон Маданият вазирлиги билан Театр арбоблари уюшмаси тайёрламоқда. Республикамизнинг турли ерларида фаолият кўрсатаётган ўнта театр кўрикка таклиф этилди.

* * *

«Ғаройиб юлдузлар» — лелипудларнинг Тошкент шаҳридаги цирк жамоаси шундай ном билан аталади. У биринчи марта Минск шаҳрига ижодий сафарга жўнаб кетди. Иван Проценко бошчилик қилаётган бу ижодкорлар белоруссиялик томошабинларга катта эстрада-цирк дастурини намойиш этадилар. Дастурга рақслар, қўшиқлар, акробатик номерлар кирган. Алевтина Измайлова, Марина Лунева сингари санъаткорлар томошабинларга ажойиб совға тайёрладилар.

* * *

Халқ қўшиқлари, рақслари ва куйларини ижро этувчи самарқандлик истеъдодли ёшлар катта имкониятга эгадирлар. Улар бир умрга санъаткорликни ўзларига ҳунар қилиб олишлари мумкин. Шаҳар ижроия комитетининг маданият бўлими уларни доимий ишга таклиф этишни мўлжаллаб қўйди. Маданият бўлими кўҳна шаҳарда фольклор-этнография дастасини тузишни анчадан бери ўйлаб юрарди. Энди орзу ҳақиқатга айланади. Бадиий жамоа аъзоси бўлишга даъвогарлар анчагина, уларнинг кўпчилиги бу ерда ўтказилган «Марҳабо, талантлар», «Талант—91» танловларининг томошабинларига яхши таниш. Шундай қилиб, махсус тузилган танлов комиссияси танлаб олса арзийдиган истеъдодлар бор.

(ЎзТАГ).

Суратли лавҳа

НОНИНГ ҲАЛОЛ БЎЛСА...

Тошкентнинг Байналмилал кўчасидан ўтаётганингизда йўл бўйидаги шинамгина дўкон диққатингизни ўзига тортади. Унга кирсангиз, ҳозиргина ёпилган бир неча хил нондан танлаганингизни ҳозирги ўлчовларга кўра арзимаган пулга харид қилишингиз мумкин. Кўпчилик нон ҳақини сотувчига тўлар экан, «Раҳмат!» деб чекланиб қўя қолади. Аслида бу неъмат жуда оғир, машаққатли меҳнат маҳсулидир. Дўкон орқасидаги «Тошкент нон маҳсулотлари» ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли С. М. Киров номли бош завод цехларини айлансангиз, иш жараёни билан танишсангиз, бунга тўла ишонч ҳосил қиласиз.

Завод ҳудудида директор Р. Ашуровга рўбарў келдик. Жамоа раҳбари бизни булка ва буханка пишириладиган цехлардаги иш жараёни билан таништирди. Ҳаммаёқ озода ва саришта, хориждан олиб келинган замонавий электр тандирлар билан жиҳозланган. Майдонда эса икки ёнига «Нон» деб ёзилган машиналар буғ ва иштаҳани қўзғовчи ёқимли бўй таратиб турган тайёр маҳсулотларни ортиш учун навбатга тизилган.

— Ҳа, заводимизда иш ҳамиша қизғин, — дейди Равшан ака. — Бир зум тиним билмаймиз. Ёзу қиш, кечаю кундуз, ҳатто якшанба ва байрам кунлари ҳам нон ёпилади. Жамоамиз 300 кишидан иборат. Ишлаб чиқариладиган жами маҳсулот бугунги кунда 138—140 тоннани ташкил этади. Нонга бўлган эҳтиёж кун сайин ортиб бормоқда. Шуни айтишим керакки, биз яна 100 кишини иш билан таъминлашимиз мумкин. Шунга ҳаракат қилаяпмиз ҳам.

Сўнгра директор ҳамкорлигида О. Ўрмонов бошчилик қилаётган оби нон ва патир цехини айланиб, иш жараёни билан танишдик. Равшан аканинг айтишича, бу ерда кўпроқ қўл меҳнати сарфланади, шароит оғир, лекин шунга қарамай, жамоа ўз зиммасидаги вазифани сидқидил адо этиб келмоқда.

— Иш шароитимизни кўриб турибсиз, — дейди директор,— цехдаги ҳарорат бамисоли олов, ташқаридаги 35—40 даражали саратонни газли тандирларнинг иссиғи олдида салқин деса бўлади. Бу ерда навбатма-навбат учта бригада ишлайди. Иш вақтини аниқ 8 соат қилиб белгилаб бериш қийин. Сабаби — нон ёпиш жараёни бир неча операцияларга узвий боғлиқ. Бир томондан, ун, хамиртуруш сифати муҳим аҳамият касб этса, иккинчи томондан дастгоҳ ва ускуналар бир маромда, панд бермасдан ишлаб туриши зарур. Биз Тошкентдаги 1-комбинат етказиб бераётган ун сифатидан мамнунмиз. Чунки яхши хамир тайёрланади, бу эса сифатли нон чиқаришнинг асосий омили. Лекин ҳозир шундай шароит вужудга келдики, хом ашё танлаш у ёқда турсин, топишнинг ўзи мушкул бўлиб қолди. Маргарин, шакар, қанд ва яна бир неча хил масалliқларнинг кескин камайиб кетиши бизни қандолатчилик цехини ёпишга мажбур этди. Ускуналар нисбатан эски. Мабодо, электр токи бир дақиқа бўлмай қолса, 100 килограммдан ортиқ маҳсулот оловда куйиб кетади, етилган хамирлар мўлжалдан кўпроқ туриб қолиб, сифати ёмонлаша боради.

Газли тандирлардан сингиб пишган патирларни узаётган ишчи М. Аҳмедовнинг ҳаракатларини кузатдик: у ҳар бир қатор нонни ўзганида ўзини цех эшиги томон оларди, бу ҳол яна ва яна такрорланарди. Эрталаб тахтланган эгнидаги оппоқ халат тушга бормасдан тер босиб, ранги ўзгариб кетганди. 1950 йилдан буён новвойлик қилиб келаётган Мирзааҳмад ака пенсияга чиққан бўлса-да, ҳамон меҳнат жабҳасида.

Равшан ака билан ишчиларга яратиб берилган шароит хусусида узоқ суҳбатлашдик.

— Заводимиз ҳудудида битта ошхона ва битта чойхона бор, — дейди у. — Ҳар бир цех ювиниш хоналарига эга. Кўпчилик аёлларимиз фақат кундузи ишлашади. Агар уй юмушлари, рўзғор, фарзандлар тарбиясини фақат аёллар эплашади, десам хато бўлмаса керак. Кейинги пайтларда нарх-навонинг ошиши муносабати билан биз ҳам имкониятимиз даражасида ишчиларнинг иш ҳақини кўтардик. Шу цехда баъзиларнинг ойлиги 380 сўмга боради. Менимча, бу барибир кам. Сабаби — дўкон ва бозордаги нарх ўзингизга маълум. Ишчиларимизнинг бошқа ташвишлари ҳам бор. Кимдир иморат қуриши керак, бошқаси тўй-ҳашам тараддудида, биров енгил машина олиш орзусида. Ҳамманинг талабини бараварига қондириб бўлмайди. Кўпчилик эса ўз ҳожатини чиқариш учун бозорга мурожаат эта олмайди. Шу сабабли биз аваламбор инсон сифатида ўзимизни ноқулай ҳис этамиз. Фурсатдан фойдаланиб оби нон ва патир цехида узоқ йиллардан буён сидқидил меҳнат қилиб келаётган М. Аҳмедов, А. Орипов, Э. Асомов, Д. Халилова, Д. Исроилова, Ҳ. Маҳкамова, Ҳ. Ҳикматов, Н. Тошхўжаева номларини тилга олиб ўтмоқчиман. Улар цех жамоасининг суянган тоғи, ифтихоридирлар.

— Ноннинг ҳозирги нархи ҳақида нима дея оласиз? — қизиқамиз унинг фикрини билмоқчи бўлиб.

— Билмадим. Бир нима дейиш қийин. Аммо бир нарсани айтиб ўтмоқчиман: биз шундай маълумотга эгамизки, шанба ва якшанба кунлари бозорлар атрофидаги дўконлардан нон харид қилиш кескин ошаркан. Демак, қўшни республика вилоятларидан, масалан, Чимкентдан Олой бозорига келган деҳқонлар кўплаб нон олиб кетишади. Кейинги йилларда ҳамма нарсанинг нархи ошиб бормоқда. Ҳатто молларга бериладиган емларнинг ҳам. Нонни ҳеч ким ем ўрнида ишлатмайди, деб кафиллик бериб бўладими? Мана, ўзингиз қиёслаб кўринг: 1990 йили бирлашма бир кеча-кундузда 380 тонна нон маҳсулоти тайёрлар эди. Ҳозир бу кўрсаткич салкам 500 тоннага тенг. Нон маҳсулотларининг нархини оширмаслик замирида инсонпарварлик, олий фазилатлар ётади. Лекин бундай ғамхўрликни суиистеъмол қилиш ярамайди.

Директор нимага шаъма қилаётганини фаҳмлаш қийин эмасди. Одамзот кашф этган энг улуғ неъматлардан бири— нон. У — тирикчилик манбаи. Бозор иқтисодиётига ўтилиши боис озиқ-овқатнинг кўпгина турлари нархи анча кўтарилди. Аммо республика раҳбарияти эл ризқу рўзининг асоси бўлмиш нон, нон маҳсулотларининг баҳосини аввалги даражасида қолдиришга қарор қилиб, ички ресурсларни излаб топди. Аммо нархи арзон неъмат беқадр бўлмаслиги, исрофланмаслиги керак.

...Заводнинг катта дарвозаси кенг очилди. Тандирдан узилган нонларни ортган машиналар шаҳри азим кўчалари бўйлаб элга насиба улашгани йўлга тушди. Ҳадемай дўконларнинг пештахталари бўрсилдоқ нонларга тўлади. Истаганингизни танлаб олаверинг. Танаввул чоғида сотувчи қатори сизни деб, кунни тунга улаб, оловга юзма-юз турганча меҳнат қилаётган қўли гул новвойларга ҳам бир оғиз ширин сўз — «Раҳмат» айтиб қўйсангиз бас.

Хондамир ТОҲИР ўғли.

СУРАТЛАРДА: 1. Завод директори Р. Ашуров ва ишчи А. Орипов тандирдан янги узилган нонларни кўздан кечирмоқдалар. 2. Корхона қошида ишлаб турган нон дўконида.

В. ТЎРАЕВ олган суратлар.

Фарғона вилояти Ёзёвон район маданият уйи қошидаги «Ёзёвоним» ашула ва рақс ансамбли айни кунларда пахтакору чорвадорлар ҳузурида бўлиб ажойиб куй-қўшиқлар билан ўз мухлисларини хушнуд этмоқдалар.

СУРАТДА: ансамбль қатнашчилари Қимматхон Маҳмудова ва Муҳаммаджон Ҳасанов.

Ҳ. ТОҲИРОВ олган сурат.

ХАЛҚ ОСОЙИШТАЛИК ИСТАЙДИ

ЖИЗЗАХ шаҳридаги «Қўшчинор» жомеъ масжидида вилоят ижроқўми миллатлараро муносабатлар бўлими қошидаги диний масалалар кенгашининг навбатдаги йиғилиши бўлиб ўтди. Унда жамоатчилик вакиллари, диндорлар, мафкурачилар, ўқитувчилар, яқинда Маккадан қайтган ҳожилар қатнашдилар. Йиғинда республикада диний вазиятни барқарорлаштириш юзасидан кўрилаётган чора-тадбирлар ҳақида сўз юритилди.

Нотиқлар Тошкентдаги Тилла шайх масжидида юз берган нохуш воқеани қораладилар, халқни бундай ножўя ишлардан тийилишга чақирдилар. «Комсомольская правда» рўзномасида эълон қилган «Тошкентда диний тўнтариш» мақоласи шошма-шошарлик билан ёзилганлиги таъкидланди. Ўрта Осиё ва Қозоғистон мусулмонлари диний бошқармаси раҳбариятини алмаштириш ёки алмаштирмаслик масалаларини унинг ўз Низомига кўра навбатдаги қурултойи ҳал қилажагини таъкидладилар, диндорларни ва аҳолини барча қатламларини осойишталикни сақлашга, миш-мишларга ишонмасликка чақирдилар.

Ботир ЙЎЛДОШЕВ,
Жиззах вилоят ижроия комитети бўлим мудири.

ҚИЗИҚИШ УЙҒОНМОҚДА

Чет элларда Ўзбекистон тасвирий санъатига тобора кўпроқ қизиқиш пайдо бўлмоқда. «Марко датрино ди торре канавезе» фирмасининг раҳбари Мария Беттители Италиядан Тошкентга келган вақтида Ўзбекистон мўйқалам соҳибларининг асарларини Италия томошабинлари эътиборига тақдим этиш имкониятларини муҳокама қилди. У айниқса 30—70-йилларда яратилган асарларга қизиқиш билдирди. Сентябрь ойида Римда очиладиган кўргазмага ана шу даврда яратилган энг зўр асарлар қўйилади. Улар орасида ҳозир яшаётган рассомларнинг ҳам, ҳаётдан кўз юмган ижодкорларнинг ҳам асарлари бор. Томошабинлар Николай Карахан, Рашид Темуров, Раҳим Аҳмедов, Зокир Иноғомов, Абдулҳақ Абдуллаев асарларини ўз кўзлари билан кўрадилар.

БУГУН: «Народное СЛОВО» саҳифаларида

Расмий хабарлар, республикамиз ҳаётига доир янгиликлар биринчи саҳифадан ўрин олган.

«Бозор ва биз» рукни остида Қувасой чинни заводидан газета махсус мухбири Н. Чен ёзган мақолани, «Босилмаган хабарлар изидан» тайёрланган материаллар мажмуасини, қишлоқ хўжалигига оид материалларни иккинчи саҳифада ўқишингиз мумкин.

Учинчи саҳифада СССР халқ рассоми, СССР Бадиий академиясининг мухбир-аъзоси, Ҳамза номли республика давлат мукофоти лауреати Раҳим Аҳмедов туғилган кунининг 70 йиллигига бағишланган мақола, М. Ю. Лермонтов халок бўлганлигининг 150 йиллиги олдидан мусоҳаба ўрин олган.

Анъанавий телекурьер мажмуаси ва ҳафталик телепрограмма билан тўртинчи саҳифада танишасиз.

МИТТИ МАСАЛЛАР

БУЛУТ ВА ПАХТА

— Эҳ, бунча кўкка қараб бўй чўзасан, бари-бир менга ета олмайсан-ку, — деди булут мақтаниб пахта ғарамига.

— Лекин обрўйим сеникидан баланд-ку?!. — деди пахта ҳам ғурур билан.

ҚОҒОЗ ВА ТАНГА ПУЛ

— Ҳар қанча жаранглаганинг билан сен майдасан, — деди қоғоз пул мақтаниб.

— Ҳа, икки букилиб эгилганингдан кейин катта бўлсанда, — деб мағрур жавоб берди танга пул.

К. РАҲМОНОВ.

УМРБОҚИЙ АНЪАНАЛАР

Темирчилар сулоласи

«Бир йигитга қирқ ҳунар ҳам оз» деган ҳикмат азалдан бор. Ўтмишдошларимиз ҳунар ўрганишни, биринчи навбатда, ота касбини ўзлаштиришдан бошлаган. Падари бузрукворининг ишларини давом эттириш ҳам фарз, ҳам қарз ҳисобланган.

Хатирчи районидаги «Партия XXII съезди» жамоа хўжалигининг Кучги қишлоғида истиқомат қилувчи темирчи Ражаб Ҳайдаровнинг аждоду авлоди ҳам шундай эзгу удумга амал қилганлардан. Унинг ота-боболари темирчи бўлишган. Фарзандлари, укалари ва уларнинг фарзандлари ҳам бири иккинчисига ҳавас қилиб, темирчиликка меҳр-муҳаббати ортиб борган. Ҳозирги кунда улар турли жамоа хўжаликларида меҳнат қилишмоқда. Жумладан, укаси уста Остоннинг ўғиллари Расул, Ҳамид, Тошбўри ва набираси Алишер ҳамда кенжа укаси Эшонқулнинг учала ўғли

— Карим, Салим ва Жалиллар қўшни жамоаларда ҳалол меҳнатлари, касб маҳоратлари билан эл назарига тушишди.

Улар тайёрлаётган теша, пойтеша, парма, болға, болта, кетмон, белкурак, паншаха каби меҳнат ва уй-рўзғор асбобларига бўлган талаб ортиб бормоқда. Буюртмалар жамоалардангина эмас, қўшни республикалардан ҳам тушаяпти.

Ражаб аканинг ўзи сулоласидан 19 нафарини уста темирчи даражасига кўтариб, мустақил иш юритишига оқ фотиҳа берди.

Ҳамид НАЗАРОВ.

Бош муҳаррир вазифасини бажарувчи Номоз САЪДУЛЛАЕВ.

Таҳрир ҳайъати: Анвар ЖЎРАБОЕВ (бош муҳаррир ўринбосари), Абдуқаҳҳор ИБРОҲИМОВ, Абдували ИМОМАЛИЕВ, Йўлдош ИСМОИЛОВ, Тоҳир МИРҲОДИЕВ, Турғун НАЗАРОВ (масъул котиб), Ҳабибулла ОЛИМЖОНОВ, Абдукарим РАҲИМБЕРДИЕВ (бош муҳаррир ўринбосари), Азим СУЮН, Тоиба ТЎЛАГАНОВА, Муҳтарама УЛУҒОВА, Сайди УМИРОВ, Норбобо ШАҚАРОВ, Муҳаммад Содиқ Муҳаммад ЮСУФ, Ориф ЮНУС.

МУАССИС: Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши
МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, ГСП
Тошкент шаҳри, Ленинград кўчаси, 19-уй
Телефонлар: 32-09-67, 33-07-48.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди: 22.40. Индекс: 64608. 5717-буюртма.